

СЛУ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик. — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на општественог кинговодство за претплата, посебна издања и огласи 888-3-291-2

Среда, 16 октомври 1968

БЕОГРАД

БРОЈ 42

ГОД. XXIV

Цена на овој број е 1,30 динара. — Аконтацијата на претплата за 1968 година изнесува 60.— дина. — Редакција: Улица Јована Ристика бр 1. Пошта: Факс 226 — Телефони: централа 50-931, 50-932, 50-933 и 50-934; Служба за претплата 61-732, Продавна служба 51-671

488.

Врз основа на чл. 5 и 18 од Законот за кредитните работи со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/66), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ОДЛУКАТА ЗА КОРИСТЕЊЕ СТРАНСКИ КРЕДИТИ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА ДОВРШУВАЊЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИОНИ ОБЈЕКТИ

1. Во Одлуката за користење странски кредити заради обезбедување средства за довршување на определени инвестициони објекти („Службен лист на СФРЈ“, бр. 33/67) во точката 1 став 2 на крајот од одредбата под 4 точката се заменува со точка и записка и по тоа се додаваат три нови одредби, кои гласат:

- 5) „Раде Кончар“, Загреб;
- 6) „Електросрбија“, Белград;
- 7) „Север“, Суботица.

2. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. п. бр. 125

9 октомври 1968 година
Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Мика Шпиљак, с. р.

489.

Врз основа на членот 52 став 4 од Основниот закон за заштитата при работата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65 и 28/66), во согласност со сојузниот секретар за стопанство, Сојузниот совет за труд пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ЗАШТИТАТА ПРИ РАБОТАТА ВО ГРАДЕЖНИШТВОТО

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат посебните мерки и нормативи за заштитата при работата што се применуваат при изведувањето на работи од областа на градежништвото.

Работите од областа на градежништвото не ги опфаќаат работите што се изведуваат во погони или помошни работилници на градилиштето и на други места, заради приготвување, преработка и обработка на градежни материјали или градежни елементи што се вградуваат во градежни објекти.

Член 2

Врз орудитата за работа, уредите и другите средства за работа што се користат во градежниш-

твото се спроведуваат мерките и нормативите предвидени со овој правилник, како и општите мерки и нормативи пропишани со Правилникот за општите мерки и нормативи за заштита при работата на орудитата за работа и уредите („Службен лист на СФРЈ“, бр. 18/67).

II. МЕРКИ И НОРМАТИВИ ЗА ЗАШТИТАТА ПРИ РАБОТАТА

1. Уредување на градилиштето

Член 3

Градилиштето мора да биде уредено така што да е овозможено несмеќавањето и сигурно изведување на сите работи од членот 1 на овој правилник. Градилиштето мора да биде обезбедено од пристап на лица што не се запослени на градилиштето.

За уредување на градилиштето и за работата на градилиштето изведувачот на работите составува посебен елаборат, кој во поглед на заштитата при работата ги опфаќа следните мерки:

- 1) обезбедувањето на границите на градилиштето спрема околината;
- 2) уредувањето и одржувањето на сообраќајниците (минувајќишта, патишта, железници и сл.);
- 3) определувањето на местото, просторот и начинот на разместувањето и складирањето на градежните материјали;
- 4) изградбата и уредувањето на просторот за чување на опасните материјали;
- 5) начинот на транспортирањето, натоварувањето, истоварувањето и депонирањето на разни видови градежни материјали и тешки предмети;
- 6) начинот на обележувањето односно обезбедувањето на опасните места и загрозените простори на градилиштето (опасни зони);
- 7) начинот на работата на местата каде што се појавуваат штетни гасови, прав, пара, односно каде што може да настане огин и друго;
- 8) уредувањето на електричните инсталации за погон и осветление на одделни места на градилиштето;
- 9) определувањето на видот и сместувањето на градежните машини и постројки и соодветните обезбедувања со оглед на локацијата на градилиштето;
- 10) определувањето на видот и начинот на изведувањето на градежните скелниња;
- 11) начинот на заштитата од паѓање од височина или во длабочина;
- 12) определувањето на работните места на кои постои зголемена опасност по животот и здравјето на работниците како и видовите и количините на потребните лични заштитни средства односно заштитна опрема;
- 13) мерките и средствата на противпожарната заштита на градилиштето;
- 14) изградбата, уредувањето и одржувањето на санитарните јазли на градилиштето;
- 15) организирањето прва помош на градилиштето;
- 16) по потреба, организирање на сместување, искрана и превоз на работниците на градилиштето и од градилиштето;

17) други неопходни мерки за заштитата на лицата при работата.

Член 4

Изведувачето на работите на градилиштето смее да се започне дури кога градилиштето е уредено според одредбите на овој правилник.

Член 5

Сите материјали, уреди, постројки и опрема потребни за изградбата на инвестициониот објект односно за изведувачето на определена работа на градилиштето мораат кога не се употребуваат да бидат сложени така што да е овозможен лесен преглед и нивно несмекавано рачно или механизано земање без опасност од уривање и слично.

На градилиштата на кои не постои можност за складирање на градежните материјали во потребните количини, дозволено е доставување на материјали само во количините што можат да се сложат без затрупување на приодите и минувалиштата и без опасност од уривање.

Член 6

Помошните погони на градилиштето како дрводелски, столарски, браварски и други работилници, по правило, треба да се сместуваат надвор од опасните зони на градилиштето. Ако тоа не е можно, мораат да се предвидат и да се обезбедат соодветните мерки на заштитата при работата на работниците што работат во тие погони.

Ако помошните погони на градилиштето во целина или делумно се изработени од запаливи материјали, на градилиштето мораат да се преземат потребните мерки за заштита од пожар, согласно со важечките прописи.

Член 7

За да би се обезбедиле соодветни работни услови во затворените работни простории, мораат да се преземат заштитните мерки заради намалување на штетното дејство на: гасови и пара, високи или ниски температури, влага, прав, отров, атмосферски притисок, бука и вибрација, експлозија на гасови, сите видови на зрачење, како и другите штетности, и нивно сведување на границата дозволена со важечките прописи за заштитата при работата односно со југословенските стандарди.

За работите што се вршат во слободен простор под неповолни климатски, атмосферски и други влијанија, работната организација со својот општ акт ги определува мерките на заштитата при работата за обезбедување на потребните работни услови и предвидува користење на соодветните лични заштитни средства односно опрема при вршењето на тие работи.

Член 8

На секое ново градилиште мораат уште пред почетокот на градежните работи да се обезбедат хигиенско-санитарните уреди: нужници, мијалници, инсталации за вода за пиење, простории за престој на работниците за време на временски непогоди во текот на работата и за сушење на мокри облека и друго, во согласност со важечките прописи за заштитата при работата.

Член 9

На секое градилиште мора да се организира соодветна и ефикасна служба прва помош за вршење итни интервенции при повреди на работници при работата.

Зависно од степенот на опасноста, бројот на работниците, локацијата на градилиштето и неговата оддалеченост од здравствените установи, условите за сместување на повредените работници и друго, на градилиштето мораат да се обезбедат потребни санитарни и други средства и соодветен стручен персонал за давање прва помош.

2. Земјени работи

Член 10

При изведуваче земјени работи на длабочина поголема од 100 cm мораат да се преземаат заштитните мерки против уривање на земјените наслојки од бочните страни и против обрушување на ископаните материјали.

Рачно откопување на земјата мора да се изведува одозгора надолу. Секое поткопување е забрането.

Копане земја на длабочина поголема од 100 cm мора да се изведува под контрола на определеното лице.

Член 11

При машинско копање земја, ракувачот со машината или работорководачот на работите мораат да водат сметка за безбедноста на работниците што работат пред или околу машината за ископ на земјата.

Член 12

Дрводелските работи на подградување и разупирање на ископ мораат да се изведуваат стручно, врз основа на соодветните нормативи или статички пресметки и цртежи.

Член 13

Ако ископот на земја се врши на место каде постојат инсталации на гас, електрика, вода или други, работите на ископот мораат да се вршат според упатствата и под надзор на стручното лице определено со спогодбата помеѓу организациите на кои им припаѓаат односно што ги одржуваат тие инсталации и изведувачот на работите.

Ако во текот на ископувањето се најде на инсталации, работите мораат да се запрат додека не се обезбеди надзорот од ставот 1 на овој член.

Член 14

Пред вршењето ископ на земја или чистење на со земја затрупаните јами, бунари, канали и друго мора претходно да се провери дали евентуално нема јаглен-моноксид односно други штетни запаливи или експлозивни гасови.

Член 15

За слегување на работниците во ископот и излегување од ископот мора да се обезбеди цврста подвижна скала од толкава должина што да поминува над работ на ископот за најмалку 75 cm.

Наместо подвижната скала од ставот 1 на овој член може да се предвиди и изработка на соодветни скали или рампи, ако со тоа е обезбедено сигурно движење на работниците и за време на вршењето.

Член 16

Ако ископот на земја се врши со минирање, работите мораат да се изведуваат според важечките прописи за минирање.

Член 17

Пред почетокот на работата на ископот на земја, а секогаш по временски непогоди, мразеви или топење на снег и мраз, раководителот на ископувањето мора да ја прегледа состојбата на работите и, по потреба, да преземе соодветни заштитни мерки против опасноста од обрушување на бочните страни на ископот.

Копане ровови и канали

Член 18

Ископ на земја во длабочина до 100 cm (за темели, канали и сл.) може да се врши и без разупирање, ако тоа цврстотата на земјата го дозволува. Ископ на земја во длабочина поголема од 100 cm смее да се врши само со постапно осигурување на бочните страни на ископот.

Разупирање на страните на ископот не е потребно ако бочните страни на ископот се уредени

под агол на внатрешното триење на почвата (природен наклон на теренот) во кој се врши ископот, ниту при етажно копање до длабочина поголема од 200 cm.

Член 19

Рововите и каналите мораат да се изведуваат во толкава широчина што да овозможува несмеќавана работа на разупирањето на бочните страни, како и работа на работниците во нив.

Најмалата широчина на рововите односно каналите со длабочина до 100 cm се определува слободно. При длабочина над 100 cm, широчината на ровот односно на каналот мора да биде толкава што чистата широчина на ровот односно на извршеното разупирање да биде најмалку 60 cm.

Член 20

Дрвото и другите материјали што при ископувањето се употребуваат за разупирање на бочните страни на рововите и каналите мораат според својата цврстота и димензиите да ѝ одговараат на целта за која се наменети, согласно со важечките технички прописи односно со југословенските стандарди.

Разупирањето на рововите и каналите мора да им одговара на геофизичките особини, растресеноста и притисокот на почвата во која се врши ископот, како и на соодветната статичка пресметка.

Ископните материјали од рововите и каналите мораат да се исфрлуваат на толкава оддалеченост од работ на ископот што да не постои можност на обрушување на тие материјали во ископот.

Растојанието помеѓу одделните елементи на оплатата на страните на ископот мора да се определи така што да се спречи иссушување на земја, а во согласност со особините на почвата од ставот 2 на овој член.

Член 21

Оплатата за потпирање на бочните страни на ископот (ров, канал, јама) мора да излегува најмалку за 20 cm над работ на ископот, за да би се спречило паѓање на материјалите од теренот во ископот.

При исфрлувањето на земјата од ископот, од длабочина над 200 cm мораат да се употребуваат меѓуподови положени на посебни потпирачи. Меѓуподовите не смеат да се оптоваруваат со количина на ископаните материјали поголема од определената, со која работникот мора да биде запознаен пред почетокот на работата, и мораат да имаат рабна заштита висока најмалку 20 cm.

Симнувањето на отплата и насипувањето на ископот мора да се врши според упатството и под надзор на стручно лице. Ако ваѓањето на отплата би можело да ја загрози безбедноста на работниците, отплата мора да се остави во ископот.

Средствата за спојување и зацврстување на деловите на потпирачите, како што се клинови, оклови, винтови, бруке, жица и слично, мораат да им одговараат на важечките југословенски стандарди.

Член 22

Ако ископ на земја за нов објект се врши до длабочина поголема од длабочината на темелите на непосредно постојниот објект, таквата работа мора да се врши според посебен проект, со обезбедување на мерките на заштитата при работата и мерките за обезбедување на соседниот објект.

Член 23

При машинско копање на ископ мора да се води сметка за стабилноста на машината.

При машинско копање ископаната земја треба да се остава на оддалеченост што не ја загрозува стабилноста на страните на ископот, ако по извршениот ископ треба да се вршат и други работи во ископот. Работите на ископот смеат да се оптоваруваат со машини или други тешки уреди само ако се преземени мерки против обрушување поради таквите оптоварувања.

Член 24

Ако во рововите и каналите со неразупрените страни на ископот се полагаат цевки, водови и слично, на местата на кои е неопходен пристап на работниците на дното на ископот заради вршење на потребните работи на тие цевки, водови и сл., бочните страни на ровот односно каналот мораат, во потребна широчина, да се обезбедат од обрушување со разупирање, како што е предвидено во членот 20 став 2 од овој правилник.

Широки ископи

Член 25

Наклонот на бочните страни на широки ископи се определува според одредбата на членот 18 став 2 од овој правилник.

Ископи за усеци и засеци при градење на патишта и слично смеат да се изведуваат само врз основа на соодветен проект.

Член 26

Патиштата и рампите за одвезување на материјали мораат да ѝ одговараат на цврстотата на теренот и превозните средства. Нивниот наклон не смее да биде поголем од 40%.

Натоварувањето на материјали со помош на натоварувач или друго средство на механизацијата на товарно возило не смее да се врши преку кабината на возилото, ако таа кабина не е заштитена од механичко оштетување.

Член 27

Потпирање на бочните страни на широки и длабоки ископи, како и изведување на слепи сидови (јазови), мора да се врши според плановите и претходните пресметки, водејќи сметка за можноста од навлегување вода и од зголемени притисоци во сидовите на ископот или јазовите.

Член 28

Ако ископот се врши во близината на градежни и други објекти, кои можат да влијаат врз изведувањето на работите, овие работи мораат да се вршат со обезбедување на мерките од членот 22 на овој правилник.

Копање бунари, шахтови и јами

Член 29

Копање бунари, шахтови и јами, без оглед на нивната намена односно употреба, како и работите на поправка и чистење бунари и шахтови, мораат да се вршат под надзор на определеното стручно лице.

Индустриски бунари и шахтови смеат да се изведуваат само врз основа на проект, кој ги опфаќа и соодветните мерки на заштита при работата.

Член 30

Пред влегувањето во бунар, шахт или јама мора претходно да се провери дека во нив не се наоѓаат опасни гасови. Ако се утврди присуство на такви гасови, слегувањето на работниците во бунарот, шахтот или јамата може да се дозволи дури по отстранување на тие гасови и по проверување дека тие гасови ги нема.

Проверувањето на присуството на опасните гасови и нивното отстранување го врши определеното стручно лице.

Член 31

При копање бунари, шахтови и јами во близината на јагленокопи, фабрички гасни цевководи, градска односно индустриска канализација и слично, по правило, треба да се предвиди можноста од појава на опасни гасови. Проверувањето на присуството на такви гасови во бунарите, шахтовите или јамите задолжително ги врши определеното стручно лице со соодветни методи и средства.

Член 32

Копањето и разупирањето на бунарите, шахтовите или јамите мора да се врши врз основа на

статичка пресметка и проект, што ги содржи и соодветните мерки на заштитата при работата.

Член 33

Работниците што работат во бунари, шахтови и јами мораат да имаат заштитен појас со јаже за извлекување и сигнално јаже за давање сигнали во случај на опасност.

Член 34

Заради заштита на работниците што работат на дното на бунар, шахт или јама од материјалите што паѓаат од наставата за извлекување на ископаната земја, мора да се постави заштитна стреа на височина од најмалку 200 cm од дното на ископот.

Член 35

Ако при копање бунар, шахт или јама се користат бетонски или метални обрачи за поткопување, височината на поткопот не смее да биде поголема од 20 cm.

Член 36

Заради спречување паѓање на материјалите во бунарот, шахтот или јамата, мора по обемот на работ да се постави полна заштитна ограда висока најмалку 100 cm.

Како заштитна ограда може да послужи и сидот на бунарот или јамата, со тоа што тој при евентуалното одронување да мора постојано да се досидува.

Член 37

Слегување на дното на бунар, шахт или јама и излегување во кошницата на наставата за извлекување на материјали, е забрането.

Член 38

Чекреот односно вителот за извлекување и спуштање на материјали мора во поглед на заштитните мерки да им одговара на важечките прописи за заштитата при работата со дигалки.

Член 39

Ако копањето на бунари, шахтови, или јами се врши со минирање, мораат, покрај мерките на заштитата при работата предвидени со важечките прописи за минирање, да се применуваат и следните мерки:

1) палење на мините смее да се врши само со помош на електричен уред од површината на теренот;

2) пред влегувањето во бунарот, шахтот или јамата по минирањето мора претходно да се изврши проветрување и проверување дека нема гасови во бунарот, шахтот или јамата;

3) пред продолжувањето на работите по минирањето треба да се провери состојбата на бочните страни на бунарот, шахтот или јамата, заради отстранување на евентуалната опасност од обрушување.

Член 40

Отстранувањето на оплатата и потпирачите при засидувањето на бунарите, шахтовите или јамите мора да се врши одоздола нагоре, постепено, со напредувањето на засидувањето, но така што да не биде загрозувана стабилноста на преостанатото потпирање.

Ако работите од ставот 1 на овој член се вршат во сиплив материјал, оплатата не смее да се вади, туку мора да се взида.

3. Сидарски работи

Член 41

При поставувањето на профилите и обележувањето на насоките на сидовите со помош на жици, на жиците во соодветни растојанија мораат да се постават бојосани предупредувања или други очигливи ознаки.

Член 42

Приодите и минувалиштата за сите работни места на кои се вршат сидарски работи мораат да бидат изведени така што по нив да можат без смекчавање да се движат работниците и да се пренесуваат и превезуваат материјали.

Оставање на материјалите и другите средства за работа на минувалиштата и на места што за тоа не се определени, е забрането.

Слагање материјали кон работните места смее да се врши само во количините што им одговараат на носивоста и големината на расположивиот простор. Височината на наслојките мора да му одговара на видот на материјалите и не смее да ја преминува височината што би ја загрозувала стабилноста на материјалите односно предизвикала уривање на сложените материјали и со тоа ги донесла во опасност работниците.

Работа со вар и приготвување на малтер

Член 43

Коритото за гаснење на вар мора да се наоѓа покрај варната јама и мора да биде заградено на местата на кои постои опасност работникот што ја гасне вартата да падне во варната јама.

Варната јама мора да биде заградена со цврста ограда со височина најмалку 100 cm од страната по која минуваат работниците.

Местото кај варната јама од кое се ваѓа гаснетата вар мора да има работен под и да биде обезбедено против паѓање на работникот, а по потреба, и осигурено со цврста ограда.

Алатот за гаснење на вар и за ваѓање на гаснетата вар мора да биде опремен со долга дрвена рачка, заради заштита на работникот од прскање и испарување при мешањето и ваѓањето на вар.

Член 44

Хидратираната вар во амбалажа мора да се чува во суви простории, заради безбедно пренесување на местото на употребата (коритото за гаснење).

Садовите или направите за рачно пренесување на малтер мораат да бидат пригодени за лесен пренос на малтер, без истурување. Вкупната тежина на малтерот и садот не смее да надмине 20 kg по работник-маж односно 15 kg по работник-жена или младаина.

Градење во ископи

Член 45

Материјалите потребни за градење во ископи (темели, канали, окна и сл.) не смеат да се слагаат на работ на ископот или на место каде уривањето на материјалите би можело да предизвика опасност за работниците во ископот.

Спуштањето на материјалите мора да се врши со помош на направа (жлебови, инки) или со помош на транспортни средства (транспортери, дигалки и сл.), зависно од видот, формата и тежината на материјалите.

Спуштање на потешки градежни елементи мора да се врши со работници обучени за такви работи, под надзор на определено стручно лице.

Градење над теренот

Член 46

Градежните и други работи на приземни згради и во внатрешноста на повеќекатни објекти, високи до 450 cm над теренот односно над подот на меѓукатната конструкција, можат да се изведуваат со употреба на помошни скелиња или подвижна скала со врзување на работниците, ако со користењето на таквите средства е можно да се изведуваат тие работи без опасност по животот на работниците.

Градежните и други работи на објекти повисоки од 450 cm над теренот односно над подот на меѓукатната конструкција, мораат да се изведуваат со

користење на соодветни скелиња или на друг погоден и безбеден начин.

Член 47

Ако при работите од членот 46 на овој правилник постои можност работниците да паднат надвор од објектот, мораат да се постават соодветни заштитни стреи така што височината од која може да се падне да не преминува 300 cm, и работниците мораат да се врзат со соодветен заштитен појас.

Ако при работите на отворени работи на катови, балкони, тераси и др. заштитна ограда од оправдани причини не може да се постави или ако работите што се вршат на такви места се од помал обем или краткотрајни, работниците што ги вршат тие работи за време на работата мораат да бидат приврзани со помош на заштитен појас и јаже во должина од најмногу 150 cm.

Член 48

При градењето на ѕидови зидањето од работното скеле или почвата, по правило, се врши до височината од најмногу 150 cm од подот на скелето или почвата.

Тулите, малтерот и другите потребни материјали мораат на работните места и кон работното место на ѕидарот да бидат уредно, рамномерно и стабилно сложени.

Член 49

Ѕидарските и другите градежни работи на височина или на места на кои постои опасност од паѓање во длабочина, смеат да ги вршат само квалификувани ѕидари и градежни работници, што се здравствено способни за работи на височина.

Градење на фабрички оцаци

Член 50

Градење, реконструкција, монтажа или поправка на висок фабрички оцак смее да се врши само врз основа на документација, што ги содржи и соодветните мерки на заштитата при работата.

Член 51

Градење на нови и реконструкција и поправка на постојни високи фабрички оцаци смеат да вршат само лица квалификувани за таква работа, и тоа под непосреден надзор на определено стручно лице.

Работниците што градат или монтираат високи фабрички оцаци мораат да бидат здравствено способни за работи на височина.

Пред почетокот на работите на градењето, реконструкцијата, монтажата или поправките на високи фабрички оцаци, работниците мораат да бидат подложени на специјалистички лекарски преглед заради утврдување на нивната здравствена способност за работа на височина.

Член 52

Високи фабрички оцаци мораат да имаат сигурен пристап за качување на оцакот односно за слегување од оцакот при градењето и поправките и за одржување на оцакот.

Подвижната скала за качување на оцакот односно за слегување од оцакот мора да има пречки од тркалезно железо со пречник од најмалку 18 mm, на меѓусебна вертикална оддалеченост која не смее да изнесува повеќе од 300 mm. Широчината на подвижната скала мора да биде најмалку 450 mm, а оддалеченоста на пречката од ѕидот мора да биде 160 mm.

Првата пречка на подвижната скала за качување од надворешната страна на оцакот мора да биде вградена на височина од 300 cm над теренот.

На подвижната скала за качување на фабрички оцак мораат во растојанија од најмногу 500 cm да се вградат двојни лакови со растојание од 200 mm — за грбна заштита односно за одморање при качу-

вањето или слегувањето. Оддалеченоста помеѓу средината на пречките за качување и средината на лаковите за грбната заштита треба да изнесува од 600 до 800 mm.

На ѕидани или бетонски оцаци на кои пречките за качување и лаковите за грбна заштита се вградени во ѕидот на оцакот, мора да се вгради челично заштитно јаже за приврзување при качувањето односно слегувањето.

Заштитното јаже од ставот 5 на овој член не мора да се поставува ако грбната заштита со целата должина на подвижната скала е поставена на такви растојанија што да не постои опасност работникот да падне на грб.

Член 53

Над минувалиштето односно над работните места околу оцакот во градење мора да се постави стреа за заштита на работниците од случајно паѓање на материјали односно алат од височина.

Ако оцакот се гради од неговата внатрешна страна на секои 200 cm височина мора да се постави работна платформа, која воедно служи и како заштита од паѓање на материјали.

Градење сводови и лакови

Член 54

Градењето на сводови и лакови смее да се изведува само врз основа на планови и со квалификувани ѕидари кои мораат да бидат запознаени со опасностите што им се закануваат при тие работи.

Отстранувањето на потпирачите и оплатата што служат за градење на сводови и лакови смее да се врши само по налог на раководителот на градилиштето и под негов надзор.

Монтажа на скали

Член 55

Монтажа на скали смее да се врши само врз основа на планови за монтажа и писмени упатства на проектантот.

За време на монтажата на скалите, нивната употреба за минување мора да се спречи со помош на соодветни браници.

4. Дрводелски работи

Член 56

Острите сечила на дрводелскиот алат (секири, пили, длета и слично) при преносот мораат да бидат на погоден начин покриени, заради заштита на работниците од повредување.

Член 57

Ракувањето со машините или механизираниот алат за обработка на дрво на градилиштето смее да им се довери само на квалификувани или обучени работници запознаени со опасностите што им се закануваат при работата со машините или механизираниот алат.

Член 58

Граѓата по секое користење на градилиштето мора да се прегледа, очисти од бруке, остатоци на окови и др. и да се сложи. Така уредена смее да се употребува за нови дрводелски работи.

Обезбедување на премини

Член 59

Влезовите, премините и минувалиштата околу објектот во градба мораат да бидат заштитени од паѓање на материјали од височина со заштитни стреи изработени така што да можат да издржат паѓање на материјали и да го спречат нивното одбивање и растурање по околината.

Височината на заштитната стреа од почвата, по правило, не смее да биде помала од 220 cm.

Рампи и коси приоди и минувалишта**Член 60**

Рампите и косите приоди и минувалишта (трепни) мораат да бидат изградени од цврсти и здрави материјали и одржувани за целото време на градењето во исправна состојба. Поставените рампи, коси приоди и минувалишта мораат да бидат пред употребата и во текот на работите прегледани од раководителот на работите или друго определено лице.

Рампите и косите приоди и минувалишта составени од повеќе елементи мораат да дејствуваат како целина и да бидат потпрени така што да се спречи прекумерен наклон односно лулање.

Мосниците (фосни), како и другите елементи на рампите и косите приоди и минувалишта (носачи и др.), мораат меѓусебно и во целина добро да се прицврстат за своите подлоги односно наслони.

Ако рампите и косите приоди и минувалишта се употребуваат за пренос на материјали, нивната ширина не смее да биде помала од 60 cm.

Наклонот на рампите и косите приоди и минувалишта не смее да биде поголем од 40 %.

По исклучок при градење на станбени објекти наклонот на рампите и косите приоди и минувалишта од ставот 5 на овој член може да биде и поголем, во зависност од височината на катот.

Рампите, косите приоди и минувалиштата на горната површина мораат да имаат прицврстени летвички во димензија 28×48 mm во еднакви растојанија до најмногу 35 cm.

Рампите, косите приоди и минувалиштата на височина поголема од 100 cm над почвата односно подот на етажот или скелето, мораат да бидат заградени со цврста заштитна ограда со височина најмалку 100 cm.

Член 61

Рампите, косите приоди и минувалиштата мораат да се поставуваат односно потпираат на цврсти носачи изработени според важечките прописи за дрвените носечки конструкции и предвиденото оптоварување.

Потпирањето на рампите и косите приоди и минувалишта на нестабилни елементи на објектот во градба или на куп материјали, е забрането.

Член 62

Рампите, косите приоди и минувалиштата мораат да се одржуваат во исправна состојба и повремено да се чистат од истурените материјали. Водените и лизгавите места на нив мораат да се попикуваат со песок или на друг начин да се обезбедат од лизгање.

Оштетените и недовршените рампи, коси приоди и минувалишта не смеат да се користат.

Подвижна скала**Член 63**

Подвижна скала што се употребува за пристап на скеле и слично, мора да го преминува работ на подот на кој се допира најмалку за 75 cm, мерено вертикално од подот.

Страните на дрвена подвижна скала мораат да бидат од едно парче одбрано дрво. Пресекот на страната мора да им одговара на должината и оптоварувањето на подвижната скала.

Пречките на дрвена подвижна скала мораат да бидат од тврдо дрво, со тркалезен или квадратен пресек и всадени или врежани во страните. Широчината на подвижната скала помеѓу страните мора да биде најмалку 45 cm. Растојанието помеѓу работите на пречките не смее да биде поголемо од 32 cm.

Подвижна скала подолга од 400 cm мора да се осигури и со железни затеги.

Член 64

Подвижна скала што се поставува на мазна односно лизгава тврда подлога мора да биде на долниот крај опремена со посебни потпирачи стапала и сл.), кои сигурно го спречуваат лизгањето, а по потреба на горниот крај — и со куки за закачување.

При поставување на подвижна скала мора да се води сметка за аголот на наклонот на подвижната скала, за да би се спречило прекумерно свиткување на страните, лом на подвижната скала или лизгање на подвижната скала по подлогата.

Забранета е употребата на подвижна скала со пречки приковани со бруке за страните, како и подвижна скала со скршени или недостапни пречки или други оштетувања (напукната страна или пречка и сл.).

Член 65

Двокрака подвижна скала мора да биде осигурена против прекумерно поместување на краковите со помош на цврста врска помеѓу краковите (синцир, ремен, цврсто јаже и сл.).

Долните краеве (наслоните на двокрака подвижна скала мораат да бидат опремени со посебни наслони, стапала и сл.), заради спречување од лизгање по подлогата.

Работен под**Член 66**

Секој работен под (платформа за работа и сл.) поставен на височина поголема од 100 cm мора да биде изработен од здрави штици, припиени една кон друга и положени водорамно на цврсти носачи.

Широчината на работниот под мора да ѝ одговара на природата на работата што на него се врши, но не смее да биде помала од 60 cm ако на подот се врши работа без сложување или приготвување на материјали.

Ако на работниот под се одложуваат материјали, врши приготвување на материјали или се постават огари и слично широчината на работниот под треба да се определи така што за движење на работниот под по него да има слободен простор најмалку 60 cm.

Димензиите на елементите на работниот под мораат да му одговараат на предвиденото максимално оптоварување на подот.

Член 67

Ако продолжетокот на штиците на работниот под не е изведен во исто ниво туку се полагање на штици една на друга, на составот на штиците мора да се прицврсти триаголеста летвичка, заради спречување сопинање на работниците и олеснување на минувањето на количката при превозот.

Член 68

Ако работниот под се поставува до ѕидот на објектот и на височина поголема од 100 cm над почвата или подот на просторијата, работ на работниот под не смее да биде оддалечен од ѕидот повеќе од 20 cm.

Член 69

Пренесувањето, превезувањето и слагањето на градежни материјали и потешки градежни елементи на работните подови мора да се врши внимателно и без фрлање.

Сите потребни материјали на работниот под мораат да бидат уредно сложени и распоредени според предвидената носивост и оптоварувањето на подот. За работните подови поставени на височина поголема од 200 cm, носивоста и оптоварувањето на подот мораат да бидат на оградата на подот уочливо обележени (табла, натпис во боја и сл.).

Заштитни огради

Член 70

Сите работни места на височина поголема од 100 cm над теренот или подот, како и другите места (премини, минувалишта и сл.) на градилиштето и на градежниот објект од кои може да се падне, мораат да бидат заградени со цврста заштитна ограда со височина најмалку 100 cm.

Заштитната ограда мора да биде изработена од здраво и нештетено дрво или други погодни материјали. Растојанието и димензиите на столбчињата и другите елементи на оградата мораат да му одговараат на хоризонталното оптоварување на ракофатот на оградата од најмалку 30 kp/m.

Височината на заштитната ограда не смее да биде помала од 100 cm, мерено од почвата.

Растојанието на елементите на пополнувањето на заштитната ограда не треба да биде поголемо од 30 cm. При дното на заштитната ограда (на работниот под, скели и др.) мора да се постави полна рабна заштита (штица) со височината најмалку 20 cm.

Наместо надолжно пополнување од штици (колесна заштита), за пополнување на заштитната ограда може да се користи жичена мрежа со отвори на окца од најмногу 2x2 cm.

За заштитните огради од поголеми должини и со поголеми оптоварувања и за оградите на големи височини мораат да се изработат соодветни нацрти и статички пресметки.

Ако заштитната ограда поради природата на работата мора во текот на работата привремено да се отстрани, работниците на таквите работни места мораат да бидат приврзани за заштитните појаси и работата мора да се врши под надзор на определено стручно лице на градилиштето.

Заштита на отвори

Член 71

Отворите во меѓукатните конструкции на градежниот објект односно во работните платформи, приоди и минувалишта што служат за минување на работниците или за пренесување на материјали, за време на работата како и за време на прекилот на работата, мораат да се заградат со цврста ограда со височина најмалку 100 cm од страните што не се потребни за минување на работниците и за пренесување на материјали во текот на работата, односно од сите страни за време на прекилот на работата.

Отворите што не им служат за целите од ставот 1 на овој член мораат да бидат постојано покриени со цврст капак вграден на отворот така што да не може да се помрдне, димензиониран за предвидените оптоварувања на него.

Отворите во ѕидовите до височина од 100 cm од подот односно работното душеме мораат да се опремаат со заштитна ограда односно соодветно пополнување.

Приодите на шахтови за лифтови и друго во објектот мораат особено да се обезбедат против паѓање на работниците во длабочина.

Член 72

Отворите помеѓу дрвени, бетонски, железни и други носачи на меѓукатни или покривни конструкции мораат на местото на работата или во околната на работните места да се обезбедат со работни платформи или со премини со цврста заштитна ограда на страната на која се заканува опасност од паѓање во длабочина.

Ако отворите од ставот 1 на овој член не е можно да се обезбедат со предвидените платформи односно премини (монтажна градба и сл.), под работните места мораат да се постават соодветни прифатни мрежи на длабочина не поголема од 300 cm.

5. Скелиња

Член 73

Како скелиња, во смисла на овој правилник, се подразбираат помошните конструкции што служат за вршење работи во градежништвото на височина поголема од 150 cm над почвата.

Член 74

Скелињата мораат да бидат градени и поставени според плановите што содржат: димензии на скелињата и сите нивни составни елементи, средства за меѓусебно спојување на составните елементи, начин на прицврстувањето на скелињата за објектот односно почвата, најголемо дозволено оптоварување, видот на материјалите и нивниот квалитет, статичка пресметка на носечките елементи, како и упатство за монтажа и демонтажа на скелињата.

За типско скели, со атест за сигурноста и употребливоста на скелињата, документацијата од ставот 1 на овој член се дава во обемот што осигурува потполна безбедност на работниците при работата.

Документацијата од ст. 1 и 2 на овој член мора да биде заверена со потпис на проектантот на скелето односно одговорното лице на градилиштето, и мора да се чува до демонтажата на скелето на градилиштето.

Член 75

Скели можат да поставуваат, преправаат, доополнуваат и демантираат само стручно обучени работници, здравствено способни за работа на височина, и тоа под надзор на определеното стручно лице на градилиштето.

Член 76

Ако при поставувањето на скелето се најде на електрични водови или други пречки лицето од членот 75 на овој правилник мора да ја запре работата и да преземе кај надлежната организација мерки за исклучување на струјата односно за отстранување на пречки.

Член 77

За врзување на одделни елементи на скелето смеат да се употребуваат само типски средства или средства предвидени со југословенските стандарди (бруке, вители, кламфи, спојници и друго).

Со врзувањето на одделните елементи на скелето во конструктивна целина не смее да се намалува неговата предвидена носивост.

Член 78

Елементите на подот на скелето штици, лимени плочи и друго) мораат пред употребата внимателно да се прегледаат. Оштетените односно дотраените елементи не смеат да се вградуваат во подот на скелето.

Елементите на подот мораат во потполност да го исполнуваат просторот помеѓу носечките столбови на скелето.

Растојанието на подот на скелето од ѕидот на објектот не смее да биде поголемо од 20 cm.

Чистата широчина на подот на скелето не смее да биде помала од 80 cm.

Член 79

Заштитната ограда на скелето мора да им одговара на одредбите од членот 70 на овој правилник.

По исклучок од одредбата на членот 70 став 4 на овој правилник, кај огради на метални скелиња растојанието помеѓу елементите на пополнувањето не смее да биде поголемо од 35 cm.

Член 80

На секој кат на скелето мора да биде изграден сигурен пристап односно слегување.

Ако за пристап на секој кат на скелето се користат приоди, тие мораат да им одговараат на одредбите на членот 60 од овој правилник.

Ако за пристап на секој кат на скелето се користи подвижна скала, таа мора да им одговара на одредбите од членот 63 на овој правилник.

Член 81

Скелето на градежните објекти поставено непосредно покрај или над сообраќајници мора да биде на надворешната страна по целата должина и височина прекриено со покривачи (трска, јута, густа метална мрежа и сл.) кои го спречуваат паѓањето на материјали во длабочина.

Член 82

Исправноста на скелето мора да се проверува од страна на лицата од членот 75 на овој правилник најмалку еднаш месечно, а особено по временски непогоди, преправки, оштетувања и слично.

Проверувањето на исправноста на скелето се запишува во контролната книга на скелето со заверка од определеното лице на градилиштето.

Скелиња на ногари

Член 83

Ногарите на кои се поставува работниот под мораат да бидат изработени така што да можат со сигурност да поднесуваат вертикални и хоризонтални оптоварувања.

Продолжување на нозете на ногарите смее да се врши со елементи од ист пресек, со поврзување со соодветна врска. Зголемување на височината на ногарите со подметнување тули, клинови или други провизорни предмети, не е дозволено.

Ако дебелината на штицата на работниот под е најмалку 50 mm, растојанието на ногарите не смее да биде поголемо од 200 cm (мерено од оската до оската на носачот на ногарите).

Член 84

Скелиња на ногари можат да се поставуваат едни над други најмногу во два реда, со тоа што височината на подот на горните скелиња да не преминува 400 cm од подлогата на која стојат ногарите.

Нозете на скелето на ногари мораат со летви, стапала и слично да се обезбедат од надолжно односно напречно помрдување на подлогата на која се поставуваат.

Член 85

Ногарите смеат да се поставуваат само на цврста и водорамна подлога.

Непрописно направени или оштетени ногари не смеат да се употребуваат.

Поставане скеле на ногари на висечко и конзолно скеле, е забрането.

Поставане дигалки или други тешки уреди или направи на работниот под на скелето на ногари не е дозволено, ако со посебна статичка пресметка и проект не е предвидено поинаку.

Скелиња на подвижна скала

Член 86

За полесни градежни работи на одржување и поправки на објекти (малтерисување, варосување и други слични работи), со употреба на мали количини на материјали може да се користи скеле на подвижна скала.

Подвижната скала за носење на работниот под на скелето мора да биде изработена од здраво дрво и да има добро зацврстени односно всадени пречки од тврдо дрво осигурени со железни затеги што цврсто ги врзуваат обете страни на подвижната скала.

Продолжување на подвижната скала се врши само со помош на преклоп во должина од најмалку 150 cm што е осигурен со цврсти затеги.

Конзолни скелиња

Член 87

Конзолно (издадено) скеле смее да се поставува само за вршење на полесни градежни работи, ако постои можност на сигурно зацврстување на скелето за објектот или неговата конструкција и ако е тоа со цртежите и пресметките докажано.

Носачите на конзолно скеле мораат да бидат од здрави и неоштетени материјали (дрво или метал).

Употреба на штици (фосни) за носечко конзолно скеле не е дозволена.

Член 88

На конзолното скеле мора на видно место да се истакне предупредување за бројот на лицата и за тежината на материјалите со кои скелето смее да се оптовари.

Скелиња на столбови

Член 89

Растојанието помеѓу носечките столбови на скелето на столбови мора да им одговара на димензиите на столбовите и на предвиденото оптоварување на скелето, но не смее да биде поголемо од 250 cm кај сидарските скелиња (на новоградби), ниту поголеми од 350 cm кај скелиња за поправка и одржување на постојните градежни објекти, ако со статичка пресметка односно со проектот на скелето не е определено поинаку.

Член 90

Пречникот на облиот дрвен столб на скелето на столбови не смее на горниот дел да биде помал од 80 mm.

Подлогата на столбовите мора да биде уредена така што да го оневозможува нивното хоризонтално и вертикално поместување.

Продолжување на столбовите може да се врши со помош на преклопи во должина од најмалку 200 cm, со сигурно поврзување со соодветни средства (кланфи и др.).

Горниот крај на столбот мора да досега над предвидената (на новоградба) односно постојната страна на објектот (поправки и одржување) и мора да биде врзан за водорамна греда прицврстена за објектот.

При составот на две скелиња на аголот на еден градежен објект, аголниот столб од надворешната страна на скелето мора да биде удвоен и, по потреба, закопан взети.

Член 91

Надолжните греди мораат да бидат положени водорамно кон столбовите или на гредите на носачите (конзоли) и мораат да бидат цврсто врзани за нив. Спојните места на продолжувањата и врските на надолжните греди смеат да се изведуваат само над столбовите или на носачите положени преку столбовите.

Напречните греди на скелињата мораат да имаат ист пресек и мораат да бидат положени на надолжни греди на исти оддалечености. Кај едноредни скелиња на столбови, напречните греди мораат да се потпираат на сидот во должина од најмалку 20 cm.

Употреба на штици за напречни носачи, наместо греди, е забранета.

Висечки скелиња

Член 92

Висечки скелиња смеат да се користат само за работи на поправки и одржување на градежни објекти. По исклучок, висечки скелиња смеат да се употребуваат и за вршење полесни сидарски работи (фасада и слично).

Член 93

Висечко скеле смее да се користи ако носачите (дрвени греди или челични профили) што служат за носење односно бeseње на висечко скеле се положени под прав агол на ѕидот на објектот и ако се исполнети другите услови од членот 87 на овој правилник.

Употреба на вреќи со песок или со друг материјал и натрупување на некаков друг некомпактен материјал, заради оптоварување и одржување на рамнотежа на носачите на висечкото скеле се забранети.

Член 94

Сите елементи што служат за врзување и зацврстување на висечко скеле за носачите на објектот, мораат да бидат изработени од атестиран материјал и димензионирани според најголемото дозволено оптоварување на висечкото скеле.

Бесење на работниот под на висечкото скеле за носачите мора да се врши со два носачи и две сигурносни (заштитни) челични јажиња со исти пресеци.

Челичните носечки и сигурносни (заштитни) јажиња на висечките скелиња мораат во поглед на изработката и квалитетот на материјалите да им одговараат на важечките југословенски стандарди.

Сигурносното (заштитно) јаже мора да биде на горниот крај добро прицврстено за носачите на висечкото скеле, а на долниот крај укотвено во почвата. Факачите (мачките), прицврстени на краиштата на работниот под на скелето, мораат да бидат изведени така што цврсто да го зафатат (вклучат) сигурносното заштитно јаже во случај носечкото јаже на скелето да попусти или пукне.

Најголемето дозволено оптоварување на носечкото и сигурносното (заштитно) јаже не смее да применува $1/10$ од јачината на кинењето на јажето.

Член 95

Чекреците и носечките јажиња на висечките скелиња мораат во поглед на заштитните мерки да им одговараат на одредбите од важечките прописи за заштитата при работата со дигалки и да овозможуваат несмекавањо и лесно дигање и спуштање на скелето.

Чекреците од ставот 1 на овој член мораат да бидат прицврстени за носечката конструкција на скелето со железни врски што минуваат до под работната платформа а кои одоздола се добро прицврстени и осигурени.

Кочниците на чекреците на висечкото скеле мораат да бидат пригодени за држење на најголемото дозволено оптоварување на скелето (тежината на работната платформа со тежината на луѓето и материјалите), со коефициент на сигурност од најмалку 1,5.

Член 96

Пред употребата висечкото скеле мора да се испита со пробно статичко и динамичко оптоварување.

Пробното статичко оптоварување на висечкото скеле се врши со товар поголем за 50% од максималната носивост на скелето, со рамномерно распределен товар на работниот под така што платформата да се подигне на височина од 10 cm над почвата со задржување на таа височина најмалку 10 минути, а потоа се спушта на почвата и се проверуваат евентуалните деформации на конструкцијата на скелето.

Пробното динамичко оптоварување на висечкото скеле се врши со товар за 10% поголем од максималната носивост така што скелето да се подигне од почвата до највисоката точка на дигањето, а потоа да се спушти.

За извршеното испитување од ст. 2 и 3 на овој член по секое преместување и повторно поставување на висечкото скеле на објектот, мора да се води уредна евиденција во контролната книга на ви-

сечкото скеле, со заверка од определеното стручно лице на градилиштето.

Член 97

Работниот под на висечкото скеле мора да биде од сите страни заграден со цврста и, по правило, полно изведена заштитна ограда со височина најмалку 100 cm.

Ако за пополнување на оградата се користат надолжни прачки (метални прачки) или цврста жичена мрежа, работниот под мора да има најмалку 20 cm висока полна рабна заштита (штица, лим) заради спречување на паѓањето на материјалите или алатот од подот на висечкото скеле.

На оградата на висечкото скеле мора да се прицврсти таблица со податоци за најголемата дозволена носивост на скелето определена од производителот на скелето.

Член 98

За одделни полесни и краткотрајни работи на фасади на градежни објекти смеат, наместо висечко скеле, по исклучок да се употребуваат и други направи, како: подвижни фасадни скелиња, посебни кошници и слично. Овие направи и кошници мораат да бидат цврсто градени и осигурени од паѓање односно превртување.

Член 99

За време на посилен ветер работата на висечко скеле мора да се запре и скелето да се спушти на почвата или да се обезбеди од нишање со врзување за објектот или на друг погоден начин.

Загрозениот простор на почвата под висечкото скеле мора да се загради со заштитна ограда со предупредување на опасност од евентуално паѓање на материјалите.

Носечки скелиња**Член 100**

Носечки скелиња за изведување бетонски, армирано-бетонски и слични работи (скелиња за носење оплати), како и скелиња за обложување на фасада, ѕидови и тавани со камен и други материјали, не смеат да се користат ако во сè не се изградени според одредбите на членот 74 од овој правилник.

Поставените скелиња од ставот 1 на овој член, за време на носењето на предвиденото оптоварување и изведувањето на работите, мораат да се прегледаат, а особено внимание треба да им се обрне на елементите на врските и наслоните (кланфи, потпирачи, скочанувања и друго).

Ако за потпирачи се користи обла граѓа, нивниот пречник не треба да биде помал од 80 mm.

Квалитетот на материјалите употребени за изработка на носечки скелиња мора во сè да им одговара на важечките југословенски стандарди.

Член 101

Потпирачите на оплатата за бетонирање на носечките плочи или бетонските носачи можат да се составуваат од најмногу две парчиња дрво, со тоа што местото на составот да не смее да биде во средната третина на должината на потпирачот.

Врската на продолжетокот на потпирачите од ставот 1 на овој член мора да им одговара на важечките технички прописи.

Бројот на продолжените потпирачи за потпирање на оплатата на бетонската плоча не смее да ја преминува половината, а кај носечките бетонски греди — $1/3$ од вкупниот број на потребните потпирачи.

Член 102

При демонтираж на носечките потпирачи на оплатата за бетонски плочи односно греди, покрај носечките потпирачи мораат да се постават заштитни потпирачи, заради обезбедување од евентуално уривање.

Бројот и распоредот на заштитните потпирачи се определуваат со проектот.

Член 103

При поставувањето на носечко скеле за потпирање на оплатата на височина поголема од 300 cm над теренот треба, по потреба, да се постават заштитни прифатни скелиња, мрежа и слично.

Вршење на поединечни краткограјни работи на носечките скелиња од ставот 1 на овој член без поставување заштитни прифатни скелиња, мрежи и слично, по исклучок смее да се дозволи, но со задолжително врзување на работниците.

Член 104

Симнувањето на оплатата и демонтажата на носечкото скеле не смее да се изведува без писмен налог издаден од определеното стручно лице на градилиштето.

Заштитни стреи и заштитни прифатни скелиња**Член 105**

Заштитните стреи и заштитните прифатни скелиња мораат да бидат изработени и поставени така што во потполност да ги заштитуваат работниците од паѓање во длабочина и од паѓање материјали, алати и други предмети од височина.

Заштитните стреи и прифатните заштитни скелиња мораат да се поставуваат до најмногу 300 cm под местото на изведувањето на работите односно евентуалното паѓање на материјалите.

Широчината на заштитната стреа односно заштитното прифатно скеле се определува зависно од вертикалната оддалеченост помеѓу скелето и местото на паѓањето, и треба да изнесува: за оддалеченост од 200 cm најмалку 130 cm, а за оддалеченост од 300 cm најмалку 150 cm.

Член 106

Кај повеќекатни објекти не смее да се врши демонтажа на заштитна стреа односно заштитно прифатно скеле додека не се изгради нова на соодветна оддалеченост.

Градежните материјали што налагаале на заштитната стреа односно на заштитното прифатно скеле мораат редовно да се отстрануваат.

Член 107

Ако при работи на височина не постои можност за употреба на прифатни скелиња, а работата не се врши поединечно (при градење индустриски објекти со хали, сали и слично), мораат под загрозените работни места да се постават мрежи за прифаќање на работниците во случај на паѓање.

Минување на работниците под мрежата мора, по потреба, да се ограничи или забрани, ако постои опасност од пробивање на мрежата поради паѓање на материјали односно работници.

Метални скелиња**Член 108**

Метални скелиња можат да се поставуваат и употребуваат само во согласност со предвидената намена и врз основа на документацијата од членот 74 на овој правилник.

Составните делови на металните скелиња (челични стапови, цевки, спојни и јазолни врски и друго) мораат да бидат меѓусебно цврсто врзани во стабилна и единствена конструктивна целина.

Елементите на металните скелиња, во поглед на формата, димензиите и квалитетот на материјалите, мораат да им одговараат на важечките југословенски стандарди.

Член 109

За составување на металните скелиња смеат да се употребуваат само рамни и неоштетени челични цевки, стапови и други елементи.

Секој елемент на металното скеле мора пред вградувањето во скелето детално да се прегледа. Со рѓа или на друг начин оштетени елементи на металните скелиња не смеат да се вградуваат.

Член 110

Вертикалните носечки стапови на металното скеле мораат да бидат положени на посебни елементи на скелото (наслои, стапала), прицврстени на рамна подлога на скелото (гредулки, бетон, плоча и друго).

Сите вертикални стапови на столбовите на скелето мораат да бидат во надолжна и напречна насока врзани и зацврстени со помош на дијагонални врски поставени под агол од 45° во обете насоки.

Оддалеченоста помеѓу носечките вертикални стапови се определува со проектот на скелето зависно од предвидените оптоварувања и височината на скелето.

Член 111

При составувањето на метални скелиња мора со составните делови, а особено со спојниците (јазлишта) за меѓусебно спојување на стаповите, внимателно да се постапува. Кај спојници со вијци, затегнување на вијците мора да се врши со помош на моментни клучеви односно според упатството на производителот.

Затегнување на вијците на спојниците на металното скеле со продолжени клучеви (со помош на цевка и слично), е забрането.

Вертикалноста и хоризонталноста на челичните стапови мора да се проверува во текот на поставувањето на скелето и по завршувањето на скелето.

Член 112

Самостојчки метални скелиња и метални скелиња чија височина е поголема од објектот во градба или друг објект во непосредната близина на скелето, мораат да бидат заштитени од удир на гром според важечките технички прописи.

6. Работи на бетонирање**Член 113**

Бетонски работи од поголем обем на височини и во длабочини (хидроцентрали, брани, високоградби и друго) можат да се изведуваат само со стручно обучени и здравствено способни работници, запознаени со опасностите при тие работи, и под надзор на определено стручно лице на градилиштето.

Член 114

Пред почстокот на бетонирањето сите остри врвови или рабови на средствата за спојување на одделните делови на скелето (бруке, сврски, жици и друго), што стрчат од оплатата и другите делови од дрвената конструкција на скелето за бетонирање, мораат да се подвитаат или покријат.

Член 115

Со работите на бетонирањето смее да се почне дури по проверување од страна на определеното стручно лице на градилиштето дали носечкото скеле е прописно изработено и дали се извршени сите потребни претходни работи.

Член 116

Присилно симнување (корнење) на оплатата со помош на дигалка или други уреди, не е дозволено.

При лизгањето и симнувањето на оплатата со помош на посебни уреди за дигање (дигалки Тирфер и сл.) забрането е стоене на работниците врз направата за прифаќање на оплатата (санка и сл.).

7. Приготвување и изработка на арматура**Член 117**

Металните прачки за изработка на арматура, како и готовата арматура, мораат да бидат прегледни и според димензиите сложени на градилиштето така што работата со нив да не предизвикува опасност за работниците.

Исправување, сечење, навиткување и други работи на обработка на прачки за арматура мора да се врши на специјално за тоа определено место на градилиштето, со соодветни уреди, направи и алат

и со преземање на соодветните заштитни мерки предвидени со важечките прописи за заштитата при работата при преработка и обработка на метали.

Со полагање на арматурата смее да се започне дури по извршувањето на мерките од чл. 114 и 115 на овој правилник.

8. Работи на покрива

Член 118

Работи на покриви смеат да вршат само работници за тоа стручно оспособени и здравствено способни за работа на височини.

Осигурување на работниците од паѓање од покрив, по правило, се врши со приврзување на работниците на заштитниот појас и заштитното јаже, или со помош на прифатни скелџа, како и со други мерки во зависност од видот на покривот.

Член 119

На покривите покриени со салонит, лим и слични покривачи (индустријски покриви), што не поднесуваат поголемо оптоварување, пред почетокот на работите мораат да се спроведат посебни мерки заради спречување лом на покривниот покривач и паѓање на работниците во длабочина.

На рамни покриви и покриви со пад, покриени со покривачите од ставот 1 на овој член (индустријски хали и сл) мораат да се постават сигурни премини, минувалишта и работни платформи за безбедна работа при покривањето на покривот и други градежни работи на покривот.

Минувалиштата и работните платформи од ставот 2 на овој член мораат да бидат широки најмалку 80 см, а по потреба снабдени и со цврста заштитна ограда.

Светларниците и окната со стаклен покривач што лежат над индустриските и други хали односно простории, мораат да бидат над рамнината на покривот.

При чистење снег или одржување на покривот кај светларниците и окната од ставот 4 на овој член мораат да се преземат заштитни мерки за обезбедување на работниците од евентуалното паѓање.

Член 120

Сите индустриски покриви, без оглед на нивната форма и видот на покривачот, мораат да имаат сигурен пристап и постојани безбедни минувалишта (метална подвижна скала, рампи и слично).

Просторот под покривот односно соодветниот простор околу објектот мора да биде обезбеден од пристап на лица што не се запослени на градилиштето.

9. Монтажно градење

Член 121

Монтажно градење смее да се изведува само врз основа на посебно изработена програма.

Програмата од ставот 1 на овој член мора да ги содржи и мерките за заштита при работата при сите работи што ја сочинуваат монтажната градба (при изработка и опремање на одделни монтажни делови, натовар и истовар на монтажни елементи, дигање, наместување и зацврстување на монтажните елементи, обработка и доработка на веќе вградените монтажни елементи на објектот и друго).

Монтажно градење на градилиштето смее да се изведува само под непосреден надзор на соодветното стручно лице на градилиштето.

Член 122

Формата и димензиите на монтажните елементи мораат да бидат пригодени за лесно и безбедно пренесување до местото на вградувањето и за сигурно прицврстување на објектот.

При пренесување на некавалитетно изработени како и напукнати или на друг начин оштетени монтажни елементи, како и при ракувањето со таквите

елементи, мораат да се преземат посебни мерки на заштитата при работата.

Член 123

Монтажно градење смее да се изведува само со употреба на соодветни и за таа цел пригодени механизирани транспортни средства, како и уреди за дигање, пренесување и спуштање на монтажните елементи.

Член 124

Составувањето и прицврстувањето на монтажните елементи и другите монтажни работи на објектот смеат да ги вршат само лица здравствено способни за работа на височини, кои кон тоа се и стручно оспособени за вршење на монтажни работи.

Опремање, транспорт и монтажа на елементи

Член 125

Секој монтажен елемент мора да биде на соодветен начин, видно и погодено обележен, во согласност со програмата на монтажното градење. Покрај таа ознака, на елементот мора да биде означен и датумот на изработката и тежината на елементот во килограми.

Монтажните елементи на градилиштето мораат да бидат уредно и според програмата на монтажата сложени на определеното место.

Член 126

Секој монтажен елемент мора, покрај металните делови за вградување и прицврстување на елементите на објектот, да има помошни метални делови што овозможуваат сигурно пренесување и вградување на елементите на местото на монтажата (куки и слично).

Член 127

Транспортот на елементите од местото на нивната изработка до градилиштето односно до местото на вградувањето мора да биде организиран така што монтажните елементи да можат без застој да се вградуваат во објектот без затрупување на градилиштето.

Натоварот, превозот и истоварот на монтажните елементи на градилиштето смее да се врши само со соодветни и исправни превозни средства, со примена на заштитните мерки пропишани со Правилникот за заштита при работата при натовар на товари во товарни моторни возила и при истовар на товари од такви возила („Службен лист на СФРЈ“, бр. 17/66).

Член 128

Закачувањето на елементите за куката и нивното откачување од куката на дигалката при натоварот на монтажните елементи во превозни средства (моторни и други возила) и истовар на монтажните елементи од превозните средства, по правило, треба да се врши без качување на работниците на превозното средство односно на елементите.

За време на спуштањето и дигањето на монтажните елементи на моторното возило со помош на дигалка, возачот не смее да биде во кабината на возилото.

За време на дигањето, пренесувањето и спуштањето на монтажниот елемент на возилото, сигнализаторот не смее да стои на возилото.

Член 129

Вградувањето на секој поединечен монтажен елемент во градежниот објект мора да се врши по определен ред, според програмата на монтажното градење.

Монтажата на елементите на повисок кат на објектот не смее да почне пред да се обезбеди сигурен приод на тој кат (помошно скалиште со сигурна ограда и слично).

Вградувањето на тешки монтажни елементи (плочи, греди и друго) смее да се врши само по претходно приготвување на помошните средства за пренесување, поставување и зацврстување на тие елементи на објектот (јареми, рамки за пренос и друго).

Помошните средства од ставот 3 на овој член мораат пред употребата да се прегледаат а, по потреба, и да се испитаат на оптоварување.

Член 130

При пренесувањето, поставувањето и прицврстувањето на секој одделен монтажен елемент на објектот, лицето што му дава знаци на дигалкарот (сигналист) и дигалкарот мораат внимателно да го следат патот на монтажниот елемент до местото на вградувањето како и работата на монтерот на поставувањето и зацврстувањето на тој елемент.

Монтерот од ставот 1 на овој член мора да му јави со посебен знак на сигнализатор односно на дигалкарот дека операцијата на пренесувањето и вградувањето на елементот во објектот е завршена.

Член 131

Деловите на арматурата што излегуваат од елементот по извршената монтажа и кои би можеле да предизвикаат запинање на објектот и повредување на работниците мораат на погоден начин да се отстранат (со отсечување, свиткување и слично).

Отворите во подовите и ѕидовите на катовите на кои се работи мораат да се покријат со цврсти капаци или да се заградат со заштитни огради.

Ако при монтажата на елементите се користи подвижна скала, таа мора да им одговара на одредбите на чл. 63 до 65 од овој правилник и да биде обезбедена од лизгање.

Член 132

При изведувањето на монтажни работи на објект каде што постои можност од паѓање на работниците, определеното лице на градилиштето е должно да ги примени одредбите на чл. 105 до 107 од овој правилник а, по потреба, и врзување на работниците со заштитен појас и јаже.

Член 133

Ако спојувањето на арматурата и другите метални делови на монтажните елементи се врши со помош на гасно или електрично заварување, ќе се применат заштитните мерки пропишани со Правилникот за заштитата при работата и за техничките мерки за развивачи на ацетилен и за ацетиленски станици („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/67), како и другите важечки технички прописи.

10. Градежно-занаемски работи

Член 134

Изведувачите на градежно-занаемски и други монтажни работи на градилиштето (опрема, инсталации и слично) и организацијата што го гради инвестициониот објект односно инвеститорот, спогодбено го обезбедуваат спроведувањето на заштитните мерки при работата како и одговорното лице за нивното спроведување на градилиштето.

Ако одговорното лице од ставот 1 на овој член забележи дека изведувачот на градежно-занаемските или други монтажни работи не применува одделни заштитни мерки при својата работа, ќе му ја забрани натамошната работа додека не ги спроведе тие мерки на заштитата.

11. Уривање на објект

Член 135

За уривање на објект или некој негов дел, без оглед дали уривањето се врши рачно, со помош на машина или со минирање, претходно мора да се изработи соодветна програма за работите и мерките на заштитата при работата, зависно од видот на објектот и степенот на опасностите што при таа работа се закануваат.

Член 136

Пред почетокот на уривањето загрозеното подрачје мора да се загради со заштитна ограда или да се обезбеди на соодветен начин, зависно од на-

чинот на уривањето. Заштитата на загрозеното подрачје мора да трае до завршетокот на работите на уривањето.

Член 137

Уривање на објектот смее да се врши само со работници стручно оспособени и обучени за односниот начин на уривање и под непосреден и постоянен надзор на определено стручно лице на работилиштето.

Член 138

Рачно уривање на објект мора да се изведува постепено одозгора надолу. Одделни делови на ѕидови и опаци не смеат да се оставаат неурнати, туку мораат да се уриваат истовремено со другите делови на објектот.

Уривање на меѓукатната односно таванската конструкција смее да започне дури по уривањето и отстранувањето на сите урнати делови над нивото на таа конструкција.

Рачно уривање на слободно стоечки ѕид (обем и преграден ѕид, ограда, столб и слично) смее да се изведува само со помош на соодветни работни скелџа.

Уривање на ѕидови со поткопување е забрането.

Член 139

Демонтирани греди, носачи и други тешки или кабести делови на конструкцијата смеат од објектот да се отстрануваат односно спуштаат само со помош на соодветни направи или уреди (чекрек, дигалка, рампа и друго).

Отстранување на растресени и правести материјали од урнатини на почвата смее да се врши само со помош на потполно покриени дрвени корита, низ метални лимени цевки или на друг начин што го спречува ширењето на прав.

При уривање на повеќекатни објекти собирање на урнатите материјали на одделни катови, е забрането.

Член 140

Ако уривање на објект односно негови делови се врши со помош на машина (трактор-гасеничар и друго), машината мора да се наоѓа на одделеченост што е најмалку за 1,5 пати поголема од височината на објектот односно делот што се урива.

Јачината на кинењето на челичното јаже со помош на кое се пренесува влечната сила потребна за уривање на објектот, мора да биде најмалку трипати поголема од влечната сила на машината.

Влечната сила на машината мора на површината на објектот односно на неговиот дел што се урива (ѕид, столб и друго) да се пренесува рамномерно со помош на потставени штици, греди и слично.

Извлекување на затрупаните бетонски столбови, челичните носачи и другите делови на објектот од урнатината со помош на машини, без претходно ослободување од другите урнати материјали, е забрането.

Користење на трактор-колцар за уривање или извлекување на тешки делови на градежниот објект, е забрането.

Член 141

При уривање на одделни делови или на целиот градежен објект со минирање, се применуваат важечките прописи за заштитните мерки при ракувањето со експлозивни средства и минирањето.

12. Градење на патишта

Член 142

Ако при градењето на патишта се врши рачно ископување на земја, при таа работа мораат да се применуваат заштитните мерки од членот 10 на овој правилник.

Ако за земјените работи при градењето на патишта се користат механички средства, покрај заштитните мерки предвидени во членот 11 од овој правилник, мораат да се применуваат и заштитните мерки на машините предвидени со овој правилник.

Кај земјените работи при градењето на патишта со помош на механички средства (булдoжер, скрепер, грејдер, планер и друго), ракувањето со машини смее да им се довери само на работниците стручно обучени за таа работа и запознаени со опасностите што се закануваат при таа работа.

Член 143

При градењето на потпорни ѕидови и пропусти со стрм наклон со височина поголема од 10 m, за доставување на камен и други градежни материјали мораат да се изработат соодветни брани (каскади).

Член 144

Ако рачниот превоз на материјали се врши со вагонетки по работниот колосек (дековилски колосек) преку скелиња (привремени мостови), скелињата мораат да бидат цврсто изградени и колосекот осигурен од клизнување на вагонетките при преминот преку нив. Ако колосекот е изграден под пад, вагонетките мораат да имаат кочници.

При рачен превоз на материјали со вагонетки на работниот колосек, брзината на вагонетките не смее да биде поголема од 15 km на час.

Работниот колосек мора да се одржува постојано во исправна состојба за сообраќај.

Член 145

При поправка на патишта преку кои во текот на работите сообраќајот не се прекинува, мораат да се преземат мерки работниците на делот на патот што е во градење да се заштитат од возилата. За таа цел делот на патот (половината на патот) мора да се затвори и обележи со уочливи сообраќајни знаци.

На силно фреквентни сообраќајници (авто-пат, современ пат, улица и друго), каде сообраќајот не може сосема да се запре, на двата краја од делницата што се поправува мораат да се постават чуvari што ќе управуваат со сообраќајот на половината на делницата, наизменично во двете насоки.

Член 146

Дробилките мораат да се поставуваат на цврста камена, бетонска или дрвена основа и за неа да бидат добро прицврстени.

Ако дробилката е покриена со стреа, нејзината височина не смее да биде помала од 200 cm над горниот габарит на дробилката.

Цилиндричните сита, елеватори и конвејери мораат да бидат добро зацврстени на посебни основи или за конструкцијата на погонот на дробилката.

Член 147

Ако приготвување на камен — толченик се врши во посебен погон (дробилка, сита — гранулатори, елеватори и транспортери), мораат помеѓу одделните уреди да се остават минувалишта широки најмалку 100 cm, а по потреба да се постават и работни платформи за одржување и поправка на тие уреди.

Скалите и работните платформи околу уредот за преработка на камен на височина поголема од 100 cm од подот мораат да имаат цврсти огради високи најмалку 100 cm.

Член 148

Чистењето и подмачкувањето на сите уреди за дробење и приготвување камен смее да се вршат само кога машините се запрени.

Член 149

На дробилки на камен и на други уреди за приготвување на толченик (цилиндрични и други сита, конвејери, елеватори и друго) мораат да бидат истакнати упатства за заштитните мерки, а во самиот погон на приготвувањето на камен — и упатство за прва помош во случај на повреда на работниците.

Член 150

Кај дробилки на камен треба да се заштити работникот од исконкување на камен од вилиците на дробилката, од зафат на погонскиот ремен на дробилката, од зафат на синџирот на елеваторот, од паѓање низ толченикот на елеваторот или конвејерот и од паѓање помеѓу конструкцијата на дробилката.

јерот и од паѓање помеѓу конструкцијата на дробилката.

Забрането е да се стои непосредно кај отворот на дробилката за уфрлување на камен и да се завлекуваат раце во отворот заради ваѓање на заглавен камен. За одглавување на камен треба да се користат посебни куки.

Отворот за уфрлување на камен мора да биде обезбеден со цврста работна платформа, со ограда висока најмалку 100 cm.

Член 151

Работниците што работат непосредно на дробилката мораат да бидат заштитени од камена прав со респиратори или со полевање на каменот со вода, како и со заштитни очила.

Користењето на заштитните очила мора редовно да се контролира.

Член 152

Материјалите што се користат при асфалтирање на патишта (битумен, катран и други деривати на нафта) смее да се загреваат само во посебни заворени садови.

Загревањето на материјалите од ставот 1 на овој член во отворени садови, без оглед на местото на употребата, е забрането.

Член 153

Котлите на уредот за загревање на асфалтните маси мораат да имаат капаи, заради спречување на прскање на таа маса и избувнување пожар.

За послужување на котелот односно уредот мораат да бидат поставени работни платформи со цврста заштитна ограда.

Со pogodно разместување на повеќе уреди за загревање и мешање на асфалтната маса на градилиштето, мора да се оневозможи пренесување односно ширење на пожар или експлозија од еден уред на друг.

Член 154

Ложиштето на печката на котелот мора да биде заштитено така што да не е можно избивање на пламен од ложиштето надвор.

Возилото на кое е вграден котелот за загревање на асфалтната маса мора да биде опремено со сигурни кочници.

Член 155

Зафаќање на жешка растопена асфалтна маса смее да се врши само со помош на за тоа изградени садови.

Жешка растопена асфалтна маса смее да се пренесува само во посебно изработени садови со капаи. Овие садови не смеат да се преполнуваат.

Член 156

Отворот на котелот за полнење со варно брашно, агрегат на толченик и смола на уредот за варење и мешање на асфалтната маса мора да има заштитен канак, заради спречување на ширењето на правот и штетните гасови.

Уредите од ставот 1 на овој член мораат да имаат соодветни направи за одведување на гасови, чад и прав од непосредната околина на работилиштето.

Член 157

Премачкување и квасење на валјакот за рамнење на асфалтот се врши со помош на специјално за тоа изработена направа.

Забрането е работникот одејќи пред моторниот валјак за рамнење истиот да го премачкува и кваси.

Член 158

Западената асфалтна маса во садовите не смее да се гасне со вода.

Средствата за гаснење на западената асфалтна маса (песок, циради и друго) мораат однапред да се приготват и да стојат на располагање во близината на работите.

Работниците што работат со загреана асфалтна маса мораат да бидат обучени во гаснење на запалените асфалтни смоли.

Член 159

Асфалтерските работи смеат да ги вршат само здравствено способни и за тие работи посебно обучени и опремени лица.

За лицата од ставот 1 на овој член на работилиштето мора да се обезбеди топла вода за миење по завршената работа.

13. Градење мостови**Кесонски работи****Член 160**

При пневматичко фундирање на столбови за мостови, кесоните според својата конструкција, во поглед на безбедноста, мораат да им одговараат на современите технички достигнувања.

Внатрешната шуплина на кесонот (кесонска комора) мора да има височина од најмалку 2,20 m, со бело варосани ѕидови заради подобра видливост. Кесонската комора мора да биде на соодветен начин осветлена. Ако кесонот има електрично осветление, електричната инсталација мора да биде осигурена, за да не дојде до палење на експлозивните смеси („S“ изработка) ако постои опасност од експлозивни гасови.

Член 161

Преткомората или воздушната комора на кесонот треба да има зафатнина од најмалку 2,5 m³ и височина од најмалку 1,85 m.

Работната температура во комората и преткомората на кесонот мора да биде умерена и постојана и контролирана со соодветни термометри.

Заради одржување на условите од ставот 2 на овој член налето треба да се користат погодни заклони од сонцето (мокри вреќи и друго), а назиме — електрични грејалки и слично.

Член 162

Компресорот за снабдување на кесонот со воздух под притисок, мора да има автоматски сигурносен вентил за сигурно затворање на натамошно доведување на воздух штом ќе се постигне граничниот притисок предвиден за работата во кесонот.

Ако за погон на компресорот се користи електрична енергија, мора да постои резервен компресор за чиј погон се користи мотор со внатрешно согорување.

Доводната цевка на копримиран воздух мора на својот влез во кесонот да има автоматски вентил за сигурно затворање во случај на квар на компресорот.

За контрола на воздушниот притисок во кесонската комора и преткомора мораат однадвор да се постават манометри.

Кесонската комора и преткомора мораат да имаат уреди за телефонска и сигнализациона врска (светлосни или звучни) со надворешниот свет односно со определено лице на градилиштето.

Пред почетокот на секоја работа во кесонот мора да биде испитана исправноста на инсталациите за доведување на воздух и сигнализационите уреди.

Член 163

Компресорите за создавање воздушен притисок во кесонот и електричниот агрегат за погон и осветление на кесонот, по правило, се постават на брегот, а во исклучителни случаи на пловечки објект.

Сите уреди потребни за несмекавана работа во кесонот мораат да имаат резервни делови.

Поправки на уредите и инсталациите за одржување на определените притисоци, при кои се растројуваат тие притисоци во текот на работата во кесонот, не смеат да се изведуваат.

Член 164

Скалите што водат во работната комора мораат да бидат доволно широки и секогаш добро осветлени со електрично осветление. За случај на квар на осветлението секој работник мора да има рачна електрична ламба. За евентуално извлекување на работниците од кесонот мора да биде приготвено соодветно цврсто јаже.

Член 165

Воздухот што се уфрлува во кесонот мора да биде свеж и чист. За секој работник запослен во кесонот мора да се обезбеди најмалку 30 m³ воздух на час. Во текот на работата, а особено за време на бетонирањето, мораат да се вршат анализи на воздухот заради утврдување на количината на јаглендиоксид и други штетни гасови во воздухот на работната комора и преткомората. При работи во порозни материјали или во земјиште со органски примеси, треба да се обезбеди јака вентилација. Атмосферскиот воздух со температура над 25°C или под 10°C мора вештачки да се лади односно затрејува.

Член 166

Преминување на работниците од слободна атмосфера на нормален притисок во воздушната односно работната комора со определен воздушен притисок над нормалниот притисок (натпритисок), и обратно, мора да се врши внимателно и според одредбите на членот 167 од овој правилник.

Член 167

При влегувањето на работниците во работната комора:

1) со натпритисок во работната комора до 1 атмосфера, времето на задржувањето на работниците во преткомората односно времето за изедначување на натпритисокот во преткомората и работната комора не смее да биде покусо од 8 минути;

2) со натпритисок во работната комора над 1 атмосфера, времето на задржувањето на работниците во преткомората односно времето за изедначување на натпритисокот во преткомората и работната комора се продолжува за по 30 секунди (по истекот на 8 минути) за секоја натамошна десетина (0,1 атм) натпритисок над 1 атмосфера.

Притисокот мора да се наголемува постепено и рамномерно во временските интервали од ставот 1 на овој член.

Член 168

При излегувањето на работниците од работната комора:

1) со натпритисок во работната комора до 1 атмосфера, времето на задржувањето на работниците во преткомората односно времето за изедначување на натпритисокот во работната комора и преткомората не смее да биде покусо од 10 минути;

2) со натпритисок во работната комора над 1 атмосфера, времето на задржувањето на работниците во преткомората односно времето за изедначување на натпритисокот во работната комора и преткомората се продолжува за 2 минути (по истекот на 10 минути) за секоја натамошна десетина (0,1 атм) натпритисок на 1 атмосфера.

Притисокот мора да се намалува постепено и рамномерно во временските интервали од ставот 1 на овој член.

Времето за доведување на натпритисокот во преткомората, на нормален притисок не смее да биде покусо од:

5 минути за натпритисок до 0,5 атм,
10 минути за натпритисок до 1,0 атм,
24 минути за натпритисок до 1,2 атм,
28 минути за натпритисок до 1,4 атм,
32 минути за натпритисок до 1,6 атм,
36 минути за натпритисок до 1,8 атм,
40 минути за натпритисок до 2,0 атм.

Член 169

За рамномерно и постепено регулирање на притисок од чл. 167 и 168 од овој правилник одговорно е посебно определеното лице на градилиштето, кое за таа цел го контролира притисокот на манометарот и часовникот поставен во преткомората. Регулирањето на притисокот мора да се регистрира со соодветни барографи.

Времето определено за регулирање на притисокот во преткомората мора да биде јасно означено на таблата истакната во преткомората. Имињата на сите лица што следеле во кесонот, како и посебно

определениот ракувач со воздушната комора, мораат да бидат испишани и истакнати на таблата пред кесонот. Исто така список мора да му се предаде и на евидентичарот.

Член 170

Лицата што работат во кесонот не смеат пред поаѓањето во комората да го преоптоваруваат стомакот ниту да пијат алкохолни пијачки. Во кесонот не смее да се пуши.

По излегувањето од кесонот работникот мора да се стопли и да премине во загреана просторија посебно изградена во близината на кесонот, заради одмор од 0,5 до 2 часа и да добие топол безалкохол пијалок по препорака на лекарот.

Ако на работникот се забележат симптоми на таканаречената кесонска болест (болови во зглобовите, во стомакот или градите, јадеж на кожата, церемија на кожата, вртоглавица, главоболја, блуење, срчеви тешкотии, крварење на кожата или од носот и слично), работникот мора да се внесе во декомпресиона комора и да се стави под воздушен притисок до нивото на работниот кесонски притисок, каде што ќе остане до престанокот на симптомите на заболувањето. По тоа притисокот ќе се намали за по 0,1 атм во текот на двокатниот и трокатниот временски интервал предвиден за нормално намамување на притисокот на воздухот.

Во воздушната комора на кесонот не смее да влезе поголем број лица отколку што е за таа комора определено.

Член 171

Ракувањето со уредите за компримирање на воздух за кесони смее да им се довери само на специјално обучени лица кои се запознаени со техниката на ракувањето со кесонските уреди како и со начинот за укажување прва помош на лицата заболени од зголемувањето на воздушниот притисок (кесонска болест).

Член 172

Градилиштето мора да има и средства за давање прва помош (пишчиња со кислород, пулмотори и друга соодветна опрема за вештачко дишење). Во непосредната близина на кесонот мора да се обезбеди и посебна просторија за одмор на работниците која може да се загрева. Кон оваа просторија мора да има просторија за миење и перење со топла вода, како и одделение за сместување и сушење на мокра облека. Во близината на овие простории мора да се наоѓа декомпресионен уред (декомпресиона комора) за повторно ставање на работникот под притисок на работната комора, во случај на појава на симптоми на кесонската болест.

Член 173

На кесонските работи под зголемен воздушен притисок можат да се запослуваат само лица телесно потполно здрави. Кесонските работници што отсутствувале повеќе од два дена од работа, како и по секое боледување, мораат да се подложат на повторен лекарски преглед пред што ќе ја продолжат работата во кесонот.

Работниците што првпат стапуваат на работа во кесонот мораат по специјалистичкиот лекарски преглед да се подложат на пробно испитување за работа под притисок над нормалниот притисок, при што зголемувањето на притисокот се врши внимателно во временски растојанија од најмалку 1 мин. за 0,1 атм притисок. Под таквиот работен притисок новиот работник мора да остане и да издржи најмалку еден час. Испитувањето се врши во декомпресионата комора.

Работниците од ставот 2 на овој член смеат да останат на работа првиот ден само половина од определениот работно време, вториот и третиот работен ден по 2/3 од работното време, а дури четвртиот ден, ако не се појавиле никакви заболувања или симптоми на кесонската болест, можат да го поминат сето определено работно време. Симптомите на кесонската болест како и здравствената состојба на

овие работници се утврдуваат со лекарски преглед секојдневно во текот на траењето на пробното испитување.

Член 174

Работникот во кесонот може без прекин да работи најмногу шест недели, а по исклучок два месеца. По ова време на работникот мора да му се даде одмор или работа на слободен воздух за онолку време колку што траела работата во кесонот.

Лицата што имаат гноен катар во носот, воспаление на средното уво, оштетено ушно тапанче, како и лицата на кои им се заболени органите за дишење или крвотекот или кои се наклонети кон пиене или гоене, и лицата постари од 40 години не смеат да работат во кесон под воздушен притисок.

Набивање колци со макари

Член 175

При набивање колци со помош на макари, поместување на основата на макарите смее да се врши само со спуштен чекан. Преместување на макарите заедно со колот, не е дозволено. При вршење поправки на главата на колот, чеканот мора да биде прицврстен за своите водилици.

Со макарите што работат со помош на експлозив или со моторните макари за набивање колци смее да ракува само стручно лице обучено за таа работа. Во близината на местото на набивањето на колците не смеат да се наоѓаат, освен ракувачот со макарите и ракувачот со набивањето на колците, други лица. По завршеното набивање на колот мора да се прегледа механизмот и основата на макарите.

Монтажни работи на градењето на мостови

Член 176

Уредите за дигање на монтажните делови на мост, чекрек, скрипец, монтажна игла, авто-дигалка, дигалки на гасеници и друго) мораат да бидат сигурно прицврстени за својата основа. Челичните јажиња, синцири и другата опрема на уредите за дигање мораат да им одговараат на важечките прописи за заштитата при работата со дигалки.

При дигањето на тешки и долги конструктивни делови (тешки профили, бетонски греди, решетки, столбови и слично) мора на погоден начин да се спречи нивното неконтролирано свртување. За време на дигањето на таквите делови работниците што не учествуваат во таа работа не смеат да се задржуваат ниту да минуваат под товарот односно дигалката.

Член 177

При изведувачето на работите над вода градилиштето мора да располага со чамци со оспособени спасители, за случај на паѓање на работниците во вода.

При монтажните работи на мост, работниците мораат да имаат заштитни појаси и да бидат врзани со заштитно јаже за конструкцијата на мостот.

14. Градење тунели, штолни и поткопи

Член 178

При изведувачето на тунелски работи, покрај одредбите на овој правилник ќе се применуваат мерките пропишани со Правилникот за техничките мерки и за заштитата при работата при рударски подземни работи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 11/67).

Член 179

При употребата на дрвена граѓа за работи во тунели смее да се користи само здраво и неоштетено обло или делкано дрво од иглолистници.

По исклучок од одредбата на ставот 1 од овој член, дозволена е и употреба на режана граѓа ако тоа го бара техниката на изведувачето на работите.

Носечките елементи и штиците употребени за оплата мораат да бидат без пукнатини и други оштетувања.

Димензиите на граѓата од ст. 1 и 2 на овој член мораат да им одговараат на притисокот и оптоварувањата што можат при работата да настанат.

Член 180

Деловите на металната оплата, како и другите современи средства за користење за оплата во тунели, мораат да им одговараат на геолошките и други услови на местото на кое се поставуваат. Користењето на оплатата се врши според упатството на производителот.

Член 181

Средствата за спојување и врзување на деловите на оплатата, како клинови, копци, винтови и слично, мораат да им одговараат на важечките југословенски стандарди.

Врските мораат да бидат стручно изведени, едноставни и цврсти, така што да можат брзо да се составуваат и раставуваат.

Член 182

Подградување на поткопи (штолна, тунел) мора да се врши напоредно со другите работи во поткопот.

Слободната височина на поткопот не смее да биде помала од 200 см, и широчина не помала од 250 см, од што за слободно минување на работниците мора да остане најмалку 40 см.

Член 183

Ако за одвезување на материјалот од поткопот се користат вертикални окна што водат во долниот поткоп, отворите на окната мораат да бидат покриени со капак, кој по завршеното турување на материјалот мора да се затвори.

Член 184

При минирањето во тунелите (поткопи, штолни) мораат да се преземаат заштитните мерки пропишани со важечките прописи за минирањето при подземни работи.

При електрично минирање во тунелот, по правило, треба да се користат електрични запалки со расцеп.

За време на временска непогода (грмежи) работите на електрично минирање мораат да се запрат.

Член 185

Заради заштита на работниците од експлозија и штетни гасови настанати при експлозија, на погодни места и во сидовите на тунелот мораат да се изградат соодветни засолништа.

Член 186

Тунелите (поткопи, штолни) мораат да бидат добро осветлени. Електричната инсталација за осветление мора да биде изведена според важечките технички прописи. Ако постои можност да се појават лесно запаливи гасови во тунелот (метан и слично), електричната инсталација, светилките и другите припаѓачки уреди мораат да бидат изведени во специјална изработка, според важечките технички прописи за употреба на електричните уреди и за изведување електрични инсталации во подземни рудници што се загрозуваат од јамски гасови.

Употреба на карбидски ламби за осветление на тунели, е забранета.

Член 187

Работните места во тунелот, а особено оние на челото на поткопот, мораат да бидат добро проветрувани со вештачка вентилација. Системот на проветрувањето (довод на свеж воздух односно одвод на нечистиот) мора да ѝ одговара на локацијата и должината на тунелот, како и на штетностите што настануваат при работата во тунелот (гасови, прав, SiO₂ и слично).

Количините на штетните материи, утврдени со мерсјата на микроклимата на работните места од ставот 1 на овој член, мораат да се движат под дозволените граници на максимално допуштените

концентрации според важечкиот југословенски стандард.

Член 188

Инсталацијата за довод на вода во тунелот или одвод на вода од тунелот мора да биде изведена и уредена така што да не може да дојде до поплава и оштетување на дрвената граѓа, односно до уривање на наслојките на земја во тунелот.

Член 189

Компримирааниот воздух за погон на пневматските чекани и дупчалки мора да се доведува до челото на поткопот со челични безрабни цевки, кои со својата положба не смеат да ја смекаваат работата во тунелот.

Член 190

При превезување на ископаниот материјал од тунелот со помош на вагонетки, вагонетките не смеат да се преполнуваат.

Ако вагонетките се задвижуваат со човечка сила, просторот помеѓу шините на колосекот мора да биде оплочен со цврсти штици односно друг погоден материјал.

Ако превезувањето на материјалите во тунелот се врши со моторна влеча, краевите на композицијата мораат да се осветлат со црвени светилки.

15. Минерски работи

Член 191

При минерските работи во градежништвото се применуваат заштитните мерки предвидени со важечките прописи за заштитните мерки за ракување со експлозив и лагумање (минирање) во рудниците и каменоломите, како и при други работи.

16. Каменоломи и мајдани на чакал, глина и песок

Член 192

При вадење, обработување и преработување на камен, чакал, глина и песок за потребите на градењето, мораат да се применуваат заштитните мерки пропишани со посебни прописи за заштитата при работата при производството на градежни материјали.

Член 193

Масовни минирања во каменолом или во мајдан на глина смеат да се изведуваат само врз основа на стручно изработен план за експлоатација на каменоломот односно мајданот.

Минирањето од ставот 1 на овој член смее да се врши само под непосреден надзор на стручно лице определено за работите на минирањето.

17. Градежни машини и уреди

Член 194

Орудите за работа на механизирани погон (во натамошниот текст: градежните машини и уреди) што се употребуваат во градежништвото, во поглед заштитата при работата мораат да им одговараат на специфичните услови на градежништвото. Заштитните направи вградени на градежните машини и уреди мораат да им одговараат на условите на работата и степенот на загрозувањето на работниците што ракуваат со нив, временските услови, видот и особините на материјалите што се обработуваат (дрво, камен и слично), како и степенот на обученоста на работниците.

Член 195

Градежните машини и уреди, пред поставувањето на местото на работата (градилиште, работилиште и слично) мораат да бидат прегледани и проверени во поглед на нивната исправност за работа. Роковите, начинот односно постапката и лицата за испитување на градежните машини и уреди се определуваат со општиот акт на работната организација.

Член 196

Работниците што работат со градежните машини и уреди со зголемен степен на загрозеност (циркулар, мешалка на бетон и друго) мораат да бидат запознаени со упатството за ракување.

Член 197

Работните места кај градежните машини и уреди поставени на отворен простор и изложени на временски непријатности (дожд, снег, мраз и слично) мораат да бидат на погоден начин заштитени од влијание на тие непријатности.

Член 198

Ракувачот со градежна машина или уред што го задвижува моторот со внатрешно согорување, мора да биде заштитен од штетното дејство на издувните гасови на моторот.

Член 199

Буката на градежните машини односно уреди не треба да ја преминува границата од 80 фоно.

Работниците запослени кај уреди со јаки вибрации (сепарации, вибратори и слично), мораат да бидат заштитени на погоден начин (посебни темели за машините, платформи на еластични подметки и друго).

Член 200

Градежните машини и уреди со вграден електромотор или електрична инсталација, мораат да бидат заштитени од удир на електрична струја, според важечките технички прописи.

Член 201

Сите лесно достапни ротирачки и подвижни делови на машините и уредите за обработка и преработка на разни градежни материјали (мешалки за бетон, машини за варење и полагање на асфалт) мораат да бидат на погоден начин опремени со заштитни направи заради заштита на работниците од можно повредување.

Заштитните направи на машините и уредите од ставот 1 на овој член мораат да бидат по потреба вградени така што без нив машината односно уредот да не може да се стави во погон.

Отворите за уфрлување односно додавање на материјали на машини со валјаци, ножови и други остри алати, мораат да бидат осигурени од вовлекување рака на работникот во опасната зона на ножовите или другите остри алати.

Командните лостови и копчињата на склопите мораат на машината да бидат сместени така што неконтролирано вклучување на машината да е оневозможено.

Член 202

Деловите на самоодни градежни машини (багери, булдожери, плугови, валјаци, натоварувачи, демпери, ежови и друго) мораат да бидат лесно и без опасност заменливи. Местото за ракување мора да биде на машината сместено така што на ракувачот со машината да му е овозможена лесна прегледност на теренот на кој се движи.

Рамките на подвижните делови на машината (лем, ш, кошница на натоварувачот и слично) мораат да бидат бојосани со жолти или бели ленти под агол од 45° спрема хоризонталата, заради предупредување на опасност.

Самоодните градежни машини мораат да имаат направа за давање звучни сигнали.

Член 203

Другите машини и уреди што се користат во градежништвото (машини за обработка на дрво и метал, развивачи на ацетилен и друго), во поглед на заштитата при работата мораат да им одговараат на важечките прописи.

18. Работа со рачни и механизирани алати**Член 204**

Рачните алати што се користат во градежништвото (лопата, мотика, копач, пила, сврдел, чекан,

длето, секира и друго), во поглед на материјалот, формата и димензиите мораат да им одговараат на важечките југословенски стандарди.

Член 205

Рачниот алат на градилиштето мора да биде уредно и прегледно сложен и чуван во посебни складови.

Лицето чија должност е да го чува и сложува рачниот алат на градилиштето, мора секојдневно да ја проверува исправноста на алатот и оштетеност или неисправниот алат веднаш да го исклучи од употреба.

Издавање на употреба неисправен и оштетен алат (со напукнати работни површини, запци и рачки и слични оштетувања), е забрането.

Член 206

Механизираниот алат што се користи во градежништвото (пневматски чекани за камен, бетон, асфалтен покривач и тврда земја, електричен рачен алат за обработка на дрво и друго) мора да биде во форма и тежина погодни за лесно пренесување и ракување и под отежнати услови на работата (тесни и непогодни места, работа над главата и слично).

19. Уреди и направи за дигање и пренесување на градежни материјали**Член 207**

Уредите и направите за дигање и пренесување на слободно висечки товари во градежништвото (кабел-дигалки, градежна столбна дигалка, макара и друго) мораат, во поглед на заштитните мерки на уредите и при работата, да им одговараат на одредбите на важечките прописи за заштитата при работата со дигалки и кабел-дигалки.

Член 208

На градилиште на кое за дигање и пренесување на товар се користат подвижни дигалки со кукачки и други зафатни направи што висат на челично јаже, мораат да се обезбедат организационите и другите мерки за заштита од паѓање на товарот — лицата што работат во загрозената зона.

Член 209

За правилно и стручно поставување, ракување и одржување на дигалката на градилиштето, како и за нејзината демонтажа и пренесување на друго градилиште, одговорни се стручните лица определени со општиот акт на работната организација.

Лицата од ставот 1 на овој член ќе изработат за секој сложен односно подвижен уред за дигање и пренесување на товар (кабел-дигалка, столбна дигалка и друго) соодветни упатства за поставување, ракување, одржување и демонтажа, како и за пренесување на дигалката на друго место на работа (градилиште).

Член 210

Сите помошни носечки средства за дигање на товар (челични јажиња и јажиња од други материјали, синцири, алки, кукачки и други зафатни носечки средства) што се користат на дигалки или самостојно, во поглед заштитните мерки мораат да им одговараат на важечките прописи за заштитата при работата со дигалки.

Член 211

Зафатните направи и други средства за пренесување сиплив и сличен материјал, со својата конструкција и форма мораат да му одговараат на видот на материјалот што во нив се пренесува. Испаѓање на материјалот од овие направи за време на пренесувањето мора да биде оневозможено.

Зафатните направи во форма на сад смеат да се полнат само до височината означена под горниот раб на садот. Тие садови мораат да бидат оформени така што да биде спречено нивното запирање за околните делови на објектот. На садовите мора да биде видно означена нивната сопствена

тежина и зафатнина (во кр и m^3). Садовите мораат да бидат пригодени за лесен натовар и истовар на материјалот.

Член 212

Просторот под висечката градежна макара мора да се загради (ограда од летви и слично) и на оградата да се стави предупредување на опасност.

Пред или околу вителот мора, по потреба, да се стави заштитна ограда или мрежа заради заштита од удир на јагето во случај на негово прекинување.

Член 213

Носачите или конзолите (греди и слично) за кои се прицврстени конзолните дигалки (врабец и слично) мораат да бидат изведени така што да можат со сигурност да го преземат работното оптоварување на конзолната дигалка.

Член 214

Работното место на работникот што го прима материјалот од конзолната дигалка мора да биде заградено со цврста ограда, а работникот врзан со јаже за заштитниот појас заради заштита од паѓање.

Член 215

При дигање на долги предмети со конзолна дигалка и слично (греди, штици, прачки за армирање, цевки и слично), работниците што го примаат и симнуваат товарот не смеат да ја отстрануваат заштитната ограда. При дигање на товарот од ставот 1 на овој член, по целата височина на градежниот објект мораат да се отстранат издадените делови или да се постави заштитна ограда која ќе го спречи запиѓањето на товарот.

Член 216

Под направите односно уредите за дигање на товарот загрозеното подрачје мора да се загради или да се постави предупредување со забрана на минувањето односно пристапот на тоа подрачје.

Член 217

Електричните кабли за напојување со струја на моторот на дигалката од членот 215 на овој правилник мора да биде заштитен од оштетување за време на дигањето на товарот (метална цевка, дрвена облога и слично).

Член 218

При ноќна работа општата осветленост на градилиштето мора да биде најмалку 50 лукса, а локалната осветленост кај дигалките и на местата на работата (врзување и одврзување на товарот) — најмалку 75 лукса.

Врвот на столбот и крајот на кракот на столбната дигалка мора да има црвено сигнално светло ако дигалката е повисока од 20 m и ако тоа го бараат месните прилики (близината на аеродром и слично).

Член 219

Дигалките со водилици (товарни градежни лифтови), поставени во шахт или помеѓу столбови, мораат да им одговараат на современите технички достигнувања.

Просторот околу дигалката (шахт, окно и друго) мора да биде од сите страни заграден со полна ограда од штици, трска или друг погоден материјал, ако товарната платформа на дигалката не е заградена.

Ако товарната платформа на дигалката од ставот 2 на овој член е затворена или подот на платформата е заграден, полната ограда околу окното (шахт) односно кафебот на дигалката не мора да биде изведена по целата должина на лифтоот туку само кај пристапот на катовите — до височина од најмалку 200 cm од подот.

Ако за заградување на окното се употребува метална мрежа, окната на мрежата не смеат да бидат поголеми од 20×20 mm.

Член 220

Сите отвори за приод на платформата на дигалката од членот 219 на овој правилник што се користат за натовар или истовар на материјали, мораат да имаат врата или цврсти подвижни огради, кои по натоварот или истоварот на материјалот мораат да се затвораат.

Член 221

Секоја дигалка со кафебот или платформа (товарен градежен лифт) мора да има автоматски уред за квачење во случај на прекинување на јагето, како и направз за автоматско спречување на дигањето на кафебот односно платформата над дозволена височина.

За спогодување помеѓу ракувачот на дигалката и работниците што вршат натовар односно истовар на материјалите, дигалките од ставот 1 на овој член сместени во окно мораат да имаат електрична сигнализација.

Член 222

Дигалките со водилица на столб (скип-дигалки) мораат да бидат конструирани, градени и поставени така што да не ја загрозуваат безбедноста на работниците.

Местото на натоварот и истоварот на товарот на катовите кај дигалките од ставот 1 на овој член мора да биде обезбедено, за да не би дошло до паѓање на работниците од катот за време на работата.

Пристапот во загрозењот простор под товарната платформа на дигалката од ставот 1 на овој член им е дозволен само на работниците што вршат натовар или истовар на материјалите.

Платформата на дигалката мора да им одговара на условите на безбеден пренос на товарот односно материјалите

Член 223

За пренесување јапанери, колички и други средства за превезување на материјали на градилиштето, товарната платформа на дигалката мора да има посебен сигурносен уред за прицврстување на тие средства за платформата на дигалката.

Член 224

Механизираните транспортни ленти за пренесување на сипливи материјали мораат да бидат на градилиштето изградени и поставени така што да не ги загрозуваат работниците што со нив ракуваат или околу нив работат.

Лентите од ставот 1 на овој член мораат да имаат уред за автоматско запирање на работата на лентата, заради спречување одот на лентата во случај на прекин на електричната струја.

20. Превезување на градежни материјали на градилиште

Член 225

За превозење градежни материјали на градилишта смеат да се употребуваат само исправни возила што со својата форма им одговараат на видот и тежината на материјалите.

Член 226

Ако превезувањето на градежните материјали се врши со железнички вагони, на работата и на средствата за превоз и на железничкиот колосек ќе се применуваат важечките прописи за заштитните мерки во железничкиот сообраќај.

Член 227

Ако за превезување градежни материјали на градилиште се користат шински возила, почвата на која се полага колосекот мора да биде претходно добро нивелирана и набиена.

Димензиите на праговите и нивното растојание, како и профилот на шините на колосекот мораат да му одговараат на максималното оптоварување на вагонетките за превезување материјали по колосекот.

Шините на колосекот мораат да бидат прописно прицврстени за праговите.

Надолжниот наклон на градежниот колосек не треба да го преминува односот 1 : 100.

Член 228

Оддалеченоста на колосекот од постајаните или привремените пречки на градилиштето (градежен објект, столбови, сложени материјали и слично мора да биде толкава што превезениот товар да не ја загрозува безбедноста на работниците при минување во близината на колосекот.

Слободната оддалеченост помеѓу габаритот на вагонетките и пречките од ставот 1 на овој член не смее да биде помала од 70 см мерена хоризонтално.

Член 229

Ако на колосекот од членот 228 на овој правилник се поставува свртница, таа мора да има осигурувач за спречување на вртењето на плочата на свртницата при преминување преку неа.

На краевите на градежниот колосек мора да се постави цврст браник (напреку на шините прицврстен за праг или браник прицврстен за обете шини).

Член 230

Вагонетките за превезување градежни и други материјали мораат да бидат конструирани и изградени така што ракувањето со нив да е безбедно. Оштетените вагонетки мораат да се исклучат од употреба.

Вагонетки со преклопна кошница мораат да имаат осигурувач што го спречува превртувањето на кошницата за време на возењето. Преклопниот механизам на вагонетката мора да биде пригоден така што вагонетката при преклопувањето (истоварот на материјалите) да не може да се претури односно да испадне од колосекот.

Квачилата за спојување на вагонетките мораат да бидат лесни за ракување и сигурни.

Вагонетките на колосеци со наклон над 1 : 100 мораат да имаат вградени кочници.

Член 231

При движењето на вагонетките што се задвижуваат со човечка сила по водорамен колосек, оддалеченоста помеѓу одделните вагонетки не треба да биде помала од 10 m при брзина на нормален од на работникот што ја турка вагонетката.

Вагонетката запрена на колосекот, мора со подметнување на стапалото да се осигури од поместување.

Забранети се задвижувања на вагонетките со влека од работниците, како и возење на работниците на вагонетките.

Член 232

При добиточна влека на вагонетките, опремата на запрегата (синцири или јажиња) не смее да биде покуса од 2,50 m. Теглечкиот добиток мора да се води по колосекот или покрај колосекот. На делница на колосекот со наклон поголем од 1 : 100, покрај лицето што го води теглечкиот добиток мора да има и лицето кај вагонетката, заради евентуално кочење.

При влечата од ставот 1 на овој член оддалеченоста помеѓу одделните возови не смее да биде помала од 20 m.

Член 233

Колосекот пригоден за задвижување на вагонетките со човечка сила или со добиточна влека мораат да имаат насипана и израмнета патека во нивото на праговите помеѓу колосекот.

Член 234

Врз колосеците и средствата за спуштање (свозница) или дигање на материјали (качувалка) ќе се применуваат заштитните мерки предвидени со важечките прописи за заштитните мерки на површинските откопи на јаглен и метални и неметални минерални сировини.

Член 235

Посебните возила за превезување градежни материјали (натоварувач, демпер и друго) смеат да се употребуваат само за целите за кои се конструирани и изработени. Ракувањето со овие возила смее да им се довери само на возачи способени и квалификувани за ракување со соодветен вид возила.

Член 236

За превезување градежни материјали со товарни моторни возила на градилиштата се применуваат одредбите од Правилникот за заштита при работата при одржување на моторни возила и при превоз со моторни возила („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/65) и Правилникот за заштита при работата при натовар на товари во товарни моторни возила и при истовар на товари од такви возила („Службен лист на СФРЈ“, бр. 17/66).

21. Електрични инсталации на градилиштето

Член 237

Електричните инсталации, уреди, опрема и постројки на градилиштата мораат со својата изработка и изведување да им одговараат на важечките технички прописи и на југословенските односно странските стандарди. Во поглед на заштитата при работата, овие инсталации, уреди, опрема и постројки мораат да им одговараат на одредбите на важечките прописи за заштитните мерки против опасности од електрична струја во работните простори и на градилиштата.

Член 238

При уредувањето на градилиштата според одредбите на членот 3 од овој правилник, електричните инсталации смеат да ги изведуваат, поправаат, одржуваат и отстрануваат само стручно способени и квалификувани работници, запознаени со опасностите што при тие работи им се закануваат.

При вршењето на работите од ставот 1 на овој член работникот мора да се држи за упатствата на соодветното стручно лице на градилиштето.

Член 239

Слободните електрични водови или каблови на градилиштето мораат да бидат положени така што да не постои опасност од нивно механичко оштетување (височина над почвата, слободен простор надвор од маневарскиот простор на дигалката и на другите средства на механизацијата).

Електричните уреди (склопки, електромотори и друго сместени на слободен простор, мораат да бидат заштитени од атмосферски незгоди. Склопките и другите уреди за вклучување и исклучување на погонската струја мораат да бидат поставени во долапи на пристапни места и опремени за заклучување во исклучена положба.

Член 240

Преносните рачни уреди на електричен погон што се користат на градилиштето, мораат да бидат приклучени на мален заштитен напон до 42 V.

Член 241

При ноќна работа, работните места на градилиштето мораат да бидат осветлени со вештачка светлина со јачина од најмалку 75 лукса.

Електричните светилки што служат за осветлување на градилиштето смеат да бидат приклучени на напон од 220 V ако служат за постојано осветлување и ако се наоѓаат на височина над дофатот на рацете на работниците.

Преносните електрични светилки што се користат на градилиштето, смеат да се приклучуваат само на мален заштитен напон од 24 V.

Член 242

Електричната инсталација, уредите и опремата на градилиштето смеат да се пуштат во работа дури по претходно проверување на исправноста на заш-

тиното уземјување (мерење на отпорот на уземјувањето).

Периодичните испитувања на исправноста на заштитното уземјување се врши, по правило, двапати годишно (во летен и зимски период).

За резултатите на мерењето на отпорот на уземјувањето мора да се сочини записник и да се води уредна евиденција.

22. Работа со опасни материјали на градилиште

Член 243

Како опасни материјали на градилиштето, во смисла на овој правилник, се подразбираат материјалите што можат да предизвикаат пожар, експлозија, труење и слични штетни последици.

Член 244

Лесно запаливите градежни материјали (штици, греди, летви и друго) мораат на градилиштето да се слагаат на местата оддалечени од топлотните извори. Отпадоците од дрво (струганици, шушки, иверки и друго) мораат да се отстрануваат на местата обезбедени од пожар.

На сите места на градилиштето на кои постои опасност од палење на лесно запаливи материјали, мораат да се спроведат заштитните мерки предвидени со важечките прописи за заштитата од пожар.

Член 245

Запаливите течности со лесно експлозивни испарувања, како етар, бензол, бензин, нафта и разни масла, на градилиштето смеат да се чуваат само во посебни склади, обезбедени од пожар и експлозија во смисла на важечките прописи.

При превезување, пренесување и користење на запаливите течности мораат да се применуваат превентивните заштитни мерки предвидени со важечките прописи.

Член 246

Експлозивите и експлозивните средства на градилиштето смеат да се чуваат само во посебни склади, изградени според важечките прописи, а чија употреба за таа цел е одобрена од надлежниот општински орган.

При превезување, пренесување и користење на експлозивни и експлозивни средства мораат да се применуваат превентивните заштитни мерки предвидени со упатствата на производителите и со важечките прописи.

Член 247

Создавањето на јаглен-моноксид на градилиштето мора да се спречува со примена на следните заштитни мерки:

1) со ефикасно проверувањето на просториите при сушење на просторијата со вжештен кокс во отворени кошници — пред влегувањето на работниците во такви простории;

2) со сигурно одведување на согорените гасови од моторите со внатрешно согорување или со забрана на работата на такви мотори во затворени простории;

3) со забрана на загревање на затворените простории на градилиштето со помош на отворено или провизорно ложиште (мангал и слично);

4) со забрана на влегувањето на работниците во затворените садови во кои се чуваат нафтни деривати (чистење цистерни и друго), без преземање на соодветните мерки на заштита и слично.

23. Средства на личната заштита при работата и лична заштитна опрема

Член 248

Пред почетокот на работите во градежништвото кај кои се заканува постојана или повремена опасност од повредување на телото или оштетување на здравјето на работниците, работната организација мора на загрозените работници да им стави на рас-

полагање соодветни лични заштитни средства и лична заштитна опрема, зависно од видот на опасноста односно штетноста, според одредбата на членот 3 став 2 точка 12 од овој правилник.

Член 249

За работите во вода или на влага работниците мораат да имаат непропустливи обувки, а по потреба и облека што не пропушта вода.

Член 250

За работите на отворен простор и под влијание на атмосферски непријатности, на работниците мораат да им се стават на располагање лични заштитни средства односно опрема за заштита од штетни последици (мушама, бунда, нараквици).

III. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 251

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат:

1) Правилникот за хигиенски и технички заштитни мерки во градежништвото („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 46/47);

2) Правилникот за техничките и здравствено-техничките заштитни мерки при градењето на патишта, мостови и железници (Прилог бр. 4 — „Службен лист на ФНРЈ“, бр. 80/49).

Член 252

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 9-761/1

30 септември 1968 година

Белград

Претседател
на Сојузниот совет за труд,
Антон Полајнар, с. р.

490.

Врз основа на точката 8 од Одлуката за давање регрес при продажбата на вештачки ѓубриња за потребите на земјоделството и шумарството во 1968 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 54/67) во спогодба со сојузниот секретар за финансии, сојузниот секретар за стопанство издава

НАРЕДБА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА РЕГРЕСОТ СПОРЕД ОДЛУКАТА ЗА ДАВАЊЕ РЕГРЕС ПРИ ПРОДАЖБАТА НА ВЕШТАЧКИ ЃУБРИЊА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И ШУМАРСТВОТО ВО 1968 ГОДИНА

1. Во Наредбата за начинот и постапката за остварување на регресот според Одлуката за давање регрес при продажбата на вештачки ѓубриња за потребите на земјоделството и шумарството во 1968 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/68) во точката 5 по одредбата под а) под 4 се додава нова одредба под 5, која гласи:

„5) ефективните трошоци за натовар, истовар и претовар до југословенската граница или лука;“.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 9-14975/1

8 октомври 1968 година

Белград

Заменик
Сојузен секретар за
стопанство,
Владо Јуричиќ, с. р.

491.

Врз основа на членот 40 ст. 1 и 2 од Законот за матичните книги („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/65), во согласност со државниот секретар за надворешни работи, сојузниот секретар за внатрешни работи пропишува

УПУТСТВО ЗА ВОДЕЊЕ НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Матичните книги, што се водат според Законот за матичните книги, мораат да бидат прошиени и укоричени со нумерирани страници и заверени од надлежниот општински орган на управата пред почетокот на запишувањето во лив. Вториот примерок на матичната книга не мора да биде укоричен додека се наоѓа кај матичарот.

На нумерираната насловна страница се става: називот на матичната книга (матична книга на родените, матична книга на венчаните или матична книга на умрените), називот на местото за кое се води матичната книга и називот на општината, датумот на првото и последното запишување во матичната книга со ознака на ливните текушти броеви, отисокот на печатот и потписите на матичарите. Ако се промени називот на местото односно општината, таквите промени се внесуваат во продолжение на порано означените називи.

Матичната книга на родените се води според образецот бр. 1, матичната книга на венчаните според образецот бр. 2, а матичната книга на умрените според образецот бр. 3.

Запишување податоци во матичните книги

2. За запишување податоци во матичните книги се употребува црно мастило.

Напишаниот текст не смее да се прецртува, брише ниту да се преправа.

Исправување на грешки (чл. 26 и 27 од Законот за матичните книги) се врши со внесување на соодветна забелешка во рубриката: „Забелешки“ односно во рубриката: „Дополнителни запишувања и забелешки“.

3. Фактите на раѓањето, склучувањето на бракот односно смртта се запишуваат во матична книга (основни запишувања) под текуштите броеви, и тоа почнувајќи од бројот 1 па до крајот на календарската година. Ако во текот на календарската година матичната книга се исполни со податоци, запишувањето се продолжува во друга матична книга под текуштите броеви што ги следат текуштите броеви од претходната книга.

Запишувањата во матичната книга се вршат, по правило, по редот на пријавите, односно по редот по кој стасале писмената врз основа на кои се врши запишување.

При запишувањето датумите на фактот на раѓањето, склучувањето на бракот и смртта се означуваат така што денот се запишува со арапски број (и во заграда со букви), месецот — со букви, а годината — со арапски броеви. Часовите се сметаат и испишуваат со броеви од 0—24, а минутите од 00—60.

Личните податоци на родителите на новороденото дете, личните податоци на браќите другари и личните податоци за умреното лице, се запишуваат врз основа на податоците од матичните книги или други јавни исправи.

За југословенските државјани податокот за државјанството се запишува во матичната книга со ознаката „југословенско“. Во продолжение може да се означи и републичкото државјанство, ако е тоа определено со републички прописи.

4. Матичните книги се заклучуваат на крајот на секоја календарска година со внесување на забелешката: „Заклучено со текуштиот број ————“ (се испишува со цифри и букви бројот на запишувањата) на запишувањето во ———— година“.

Ако во текот на годината немало запишувања на факти на раѓање, склучување на брак или смрт, во матичната книга се внесува забелешката: „Во оваа книга за годината ———— немаше запишувања“.

Забелешките од ст. 1 и 2 на оваа точка ги заверува матичарот со својот потпис и со печат, ставајќи го датумот: „31 декември ———— година“.

Првото запишување во наредната календарска година се врши на првата наредна страница од матичната книга под текуштиот број 1.

5. Забелешката дека запишувањето во матичната книга му е прочитано на лицето што го пријавило фактот што се запишува односно на сведоците (член 23 став 1 од Законот за матичните книги), се внесува во рубриката: „Забелешки“.

6. Ако рубриките: „Забелешки“ и „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се исполнети, а запишувањето не е завршено или е потребно да се внесе нова забелешка односно да се изврши дополнително запишување, се продолжуваат одишните рубрики со додајно ливче. На ливчето се означува текуштиот број на основното запишување, и ливчето се заверува со печат на надлежниот орган така што отисокот на печатот да го зафати и листот на матичната книга.

Исправки во матичните книги

7. Грешките што матичарот ги забележал пред заклучувањето на запишувањето во матичната книга (член 26 од Законот за матичните книги), матичарот сам ги исправува на тој начин што во рубриката: „Забелешки“ ја внесува забелешката: „Исправено ————“ (се наведува што и како се исправува) врз основа на членот 26 од Законот за матичните книги“.

Ако исправката се врши врз основа на одлука од надлежниот општински орган (член 27 од Законот за матичните книги), матичарот во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ ќе внесе: „Исправено ————“ (се наведува што и како се исправува) врз основа на решението на ————“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, број и датум на решението).

Ако при извршеното запишување погрешно се внесени податоци во поголем број рубрики така што да не може да се спроведе исправка матичарот претходно дијагонално ќе го прецрта погрешно пополнетиот дел на образецот а потоа ќе внесе за тоа забелешка во рубриката: „Забелешки“. Исправното запишување се внесува во наредниот образец под истиот текушт број.

Ако во случајот од ставот 3 на оваа точка се врши исправка на погрешно извршено запишување врз основа на решение од надлежниот општински орган (член 27 од Законот за матичните книги), матичарот дијагонално ќе го прецрта погрешно пополнетиот дел на образецот и за тоа во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ ќе внесе: „Исправено врз основа на решението на ————“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението). Исправно запишување извршено под текуштиот број ————“.

Извршените исправки на запишувањето матичарот ги заверува со својот потпис.

Втор примерок на матичните книги

8. Вториот примерок на матичните книги се води на образците што се истоветни со образците

предвидени за првиот примерок на книгата (изворник).

Вториот примерок на матичната книга се пополнува, по правило, напоредно со изворникот. Покрај личното име на лицата што своерачно се потпишале во изворникот се става ознаката „с. р.“. На крајот на календарската година вториот примерок на матичните книги се заклучува со датумот: „31 декември ——— година“ и се внесува забелешката како и во првиот примерок на книгата односно во изворникот (точка 4).

9. Вториот примерок на матичната книга заклучен за изминатата година мора да му се достави на надлежниот орган заради чување, и тоа најдоцна до крајот на јануари секоја година.

Дополнителните запишувања и забелешки во вториот примерок на матичната книга мораат да бидат истоветни со текстот на соодветните запишувања односно забелешки внесени во изворникот. Ако органот што го чува вториот примерок на матичната книга утврди дека дополнителното запишување или забелешка не е во согласност со законот или со одредбите на ова упатство, ќе го извести за тоа матичарот и ќе му даде упатство за правилно постапување.

10. Ако изворникот на матичната книга е уништен или исчезнат, што го чува вториот примерок на матичната книга ќе издава изводи и уверења додека матичната книга не се препише.

Регистри на матичните книги

11. Кон секоја матична книга се води алфаветен (азбучен) регистар на запишувањата. Овој регистар се води според образецот бр. 4.

Регистарот се води според почетната буква на презимето.

Основното запишување на непознат леш се запишува во регистарот под буквата „Н“.

За матичната книга што содржи голем број запишувања покрај регистарот може да се води и картотека.

12. Во регистарот што се води кон матичната книга на венчаните за двата брачни другари се забележува нивното презиме што го имале до склучувањето на бракот.

Запишувањето од чл. 24, 31 и 33 од Законот за матичните книги се забележува во регистарот за текушната година, како и во регистарот за годината во која фактот на запишувањето настанал, со забелешка дека односниот факт е запишан во матичната книга што се води за определената година.

Ако презимето на детето под кое е запишано во матичната книга се состои од повеќе зборови (член 2 став 2 од Законот за личното име — „Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/65), а родителот определил со кое презиме детето ќе се служи во правниот сообраќај (член 34 став 3 од Законот за матичните книги), матичарот ќе го забележи само презимето што го определил родителот.

За секоја календарска година во регистарот се остава извесен број празни рубрики по последното извршено запишување, заради запишување на фактите од ставот 2 на оваа точка.

II. МАТИЧНА КНИГА НА РОДЕНИТЕ

13. Фактот на раѓањето се запишува во матичната книга на умрените врз основа на усна односно писмена пријава или врз основа на акт од надлежниот орган. За усната пријава матичарот составува записник.

Ако раѓањето на детето го пријавила здравствена установа, како пријавител се означува здравствената установа.

Ако фактот на раѓањето се запишува врз основа на решение од надлежниот општински орган (чл. 24, 31 и 33 од Законот за матичните книги), во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на решението на ———“ (се наведува, називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

Ако името на детето го пријавил сведок — кум (член 8 став 2 од Законот за матичните книги), во соодветната рубрика покрај личното име односно називот на пријавителот се запишува и личното име на сведокот — кумот.

14. Ако запишувањето во матичната книга на родените се врши врз основа на извод од матичната книга на странски орган (член 31 став 2 од Законот за матичните книги), во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на извод од матичната книга на родените на ———“ (се наведува називот на странскиот орган што ја издал исправата, седиштето и државата, бројот и датумот на исправата).

15. Ако при пријавувањето на фактот на раѓањето не е определено името и презимето односно името или презимето на детето, рубриката за личното име ќе се пополни кога името или презимето на детето ќе биде определено односно пријавено.

Ако личното име на детето се определува со решение од органот на старателството (член 3 став 3 и член 4 став 1 од Законот за личното име), во рубриката: „Забелешки“ односно во рубриката: „Дополнително запишување и прибелешки“ се внесува забелешката: „Личното име запишано според решението на ———“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

Ако името или презимето односно името и презимето на детето се состои од повеќе зборови, при запишувањето на личното име матичарот во рубриката: „Забелешки“ ќе ја внесе изјавата на родителите за личното име на детето со кое тоа ќе се служи во правниот сообраќај.

16. Фактот на раѓањето на мртвородено дете се запишува во матичната книга на родените со податоците што се предвидени за живородено дете, а личното име се внесува на изречно барање на родителите. Во рубриката: „Забелешки“ се запишува: „Детето е мртвородено“.

17. Ако при запишувањето на фактот на раѓањето во матичната книга на родените родителот на детето е непознат, рубриката предвидена за внесување на податоците за односниот родител не се пополнува, а ако двата родители се непознати во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето на раѓањето е извршено врз основа на решението на ———“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

Врз основа на решението за утврдување на родителот односно изјавата за признавање на татковство матичарот ќе ги запише податоците за родителот во соодветната рубрика.

Во рубриката: „Дополнително запишување и прибелешки“ се внесува забелешката за називот на органот, бројот и датумот на решението со кое е утврден родителот односно забелешка дека татковството е признаено.

Изјавата за признавање на татковството дадена пред матичарот ја потпишуваат родителите, а матичарот ја заверува со својот потпис и го означува датумот на изјавата. Кога изјавата за признавање на татковството се дава при запишувањето на фактот на раѓањето на детето, забелешката за дадената изјава се внесува во рубриката: „Забелешки“.

Ако дете од непознати родители е посвоено, матичарот, врз основа на решението донесено врз основа на членот 9 став 3 од Законот за матичните книги, ќе ги запише во матичната книга на роде-

ните во соодветните рубрики податоците за посвоителот како и податоците за родителот, а во рубриката: „Забелешки“ ќе ја внесе забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на решението на —“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

III. МАТИЧНА КНИГА НА ВЕНЧАНИТЕ

18. Во матичната книга на венчаните, во рубриката предвидена за презимето на брачните другари, се запишува она презиме што тие го имале до моментот на склучувањето на бракот.

Рубриката: „Изјава на брачните другари за нивното презиме“ се пополнува според спогодбата на брачните другари (член 6 од Законот за лично-то име).

19. Ако за стапување во брак претходно е издадена дозвола од надлежниот суд заради ослободување од брачни пречки или забрани за склопување на брак, матичарот во матичната книга на венчаните во рубриката: „Забелешки“ ќе ја внесе забелешката: „Стапувањето во брак е дозволено со одлуката —“ (се наведува називот и седиштето на судот, бројот и датумот на одлуката).

20. Брачните другари и лицата чие присуство при склучувањето на бракот е задолжително (член 30 од Основниот закон за бракот — „Службен лист на СФРЈ“, бр. 28/65) се потпишуваат во матичната книга на венчаните читливо испишувајќи го своето полно име и презиме со мастило што се употребува за запишување во матичните книги.

Брачниот другар што при склучувањето на бракот го променил презимето, се потпишува со новото презиме.

Ако бракот е склучен преку полномошник, на местото определено за потпис на брачниот другар се потпишува полномошникот: „За младоженецот — невестата полномошник —“. Ако при склучувањето на бракот присуствувал толкувач, тој се потпишува под местото определено за потпис на сведоците: „Толкувач —“.

21. За брак склучен во странство што се запишува во матичната книга во Југославија, (член 31 од Законот за матичните книги, во рубриката: „Забелешки“ се внесува и забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на извод (уверение) од матичната книга на венчаните на —“ (се наведува називот на странскиот орган што ја издал исправата, седиштето и државата, бројот и датумот на исправата, а во рубриката: „Место на склучувањето на бракот“ се запишува покрај местото и државата).

22. Ако фактот на склучувањето на бракот се запишува според членот 33 од Законот за матичните книги, во матичната книга на венчаните во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Бракот е запишан врз основа на решението на —“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

За бракот чие постоење е утврдено со одлука на суд како датум на склучувањето на бракот се запишува датумот означен во судската одлука. Во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Бракот е запишан врз основа на пресудата на —“ (се наведува називот и седиштето на судот, бројот и датумот на пресудата).

23. При запишувањето на огласувањето на бракот за непостоечки, поништување на бракот или развод на бракот, во матичната книга на венчаните во рубриката: „Дополнително запишување и прибелешки“ се внесува забелешката: „Бракот е огласен за непостоечки — поништен — разведен —“ (се наведува називот и седиштето на судот, бројот и датумот на пресудата).

IV. МАТИЧНА КНИГА НА УМРЕНИТЕ

24. Фактот на смртта се запишува во матичната книга на умрените врз основа на усна односно пи-

смена пријава или врз основа на акт од надлежниот орган. За усната пријава матичарот составува записник.

Рубриките за кои податоци не можеле да се прибават и утврдат остануваат празни, а во рубриката „Забелешки“ се внесува забелешка дека тие податоци се непознати.

25. Ако фактот на смртта се запишува во матичната книга на умрените врз основа на извод (уверение) на странски орган (член 31 став 2 од Законот за матичните книги), во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на извод од матичната книга на умрените на —“ (се наведува бројот и датумот на исправата, називот на странскиот орган, седиштето и државата). Во рубриката предвидена за запишување на местото на смртта покрај местото се запишува и државата.

Ако исправата на странскиот орган не ги содржи сите податоци што се запишуваат во матичната книга на умрените, а умрениот лице е запишано во други матични книги на Југославија, матичарот е должен потребните податоци да ги прибави и запише.

26. Ако фактот на смртта се запишува во матичната книга на умрените врз основа на решение од надлежниот општински орган (чл. 24. и 33 од Законот за матичните книги), во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на решението на —“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

27. Ако фактот на смртта се запишува во матичната книга на умрените врз основа на решение на суд донесено врз основа на Законот за прогласување исчезнатите лица за умрени и за докажување на смртта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/52), во матичната книга се внесуваат податоците од судската одлука. Во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на решението на судот —“ (се наведува називот и седиштето на судот, бројот и датумот на решението).

Ако решението на судот не ги содржи сите податоци потребни за запишувањето, а постои можност тие да се прибават, матичарот е должен да ги прибави и запише.

Ако судот го укине решението за прогласувањето на исчезнатото лице за умрено, запишувањето се прецртува со дијагонална линија. Во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се внесува забелешка дека судското решение за прогласување на исчезнато лице за умрено е укинато, називот и седиштето на судот, како и бројот и датумот на решението. Ако решението за прогласување на исчезнатото лице за умрено преиначено, во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се внесува забелешка дека судското решение за прогласување на исчезнатото лице за умрено е преиначено, називот и седиштето на судот, бројот и датумот на решението, како и промените извршени во податоците.

28. Фактот на смртта на непознатото лице се запишува во матичната книга на умрените врз основа на записникот за најдувањето на лешот (член 17 од Законот за матичните книги). Рубриките определени за внесување на личните податоци не се пополнуваат. Во рубриката: „Забелешки“ се внесува забелешката: „На — година — е најден во — леш од непознато машко (женско) лице, старо приближно — години, очи —, височина — см. Умрениот-ата е закопан-а во —. Запишувањето е извршено врз основа на записникот за најдувањето на лешот —“ (се наведува називот и седиштето на органот што го составил записникот, бројот и датумот на записникот). Ако дополнително се утврди идентитетот на лицето чиј леш е најден, запишувањето на податоците во соо-

дветните рубрики ќе се изврши според решението донесено врз основа на членот 33 од Законот за матичните книги. Во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се внесува забелешката: „Запишувањето е извршено врз основа на решението на —“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

V. ЧУВАЊЕ НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ И СПИСИ И ВРШЕЊЕ УВИД ВО МАТИЧНИТЕ КНИГИ И СПИСИ

29. Сите списи што се употребени во постапката на запишувањето во матичните книги (пријави за запишување, записници, одлуки и други писмена) се сметаат како списи од трајна вредност.

За списите од ставот 1 на оваа точка се формира матичен архив и се води посебен деловодник. Писмената според видот на матичните книги и годината во која запишувањата се извршени се ставаат во посебни објавки и се слагаат по хронолошки ред според текуштите броеви на запишувањето.

30. Матичните книги и списите врз основа на кои е извршено запишување во матичните книги, мораат да се обезбедат од оштетување и уништување, како и од секоја злоупотреба.

31. Ако матичарот дозволи увид во матичните книги, списи или решенија врз основа на кои се врши запишување (член 36 од Законот за матичните книги), должен е при увидот да биде присутен, како и да обезбеди увидот да се врши само за определениот факт односно определениот податок.

VI. НАЧИН НА ВОДЕЊЕ ПОСТАПКА И СОЧИНУВАЊЕ ЗАПИСНИК ЗА НАОЃАЊЕ НА ДЕТЕ

32. Надлежниот општински орган е должен за наоѓањето на новороденото дете чии родители се непознати да сочини записник веднаш, а најдоцна наредниот ден.

Записникот за наоѓањето на детето се составува во три примероци и ги содржи податоците: име и презиме и адреса на лицето што го нашло детето односно го пријавило наоѓањето на детето; назив на местото, како и времето и околностите под кои е детето најдено; веројатната старост и пол на детето; посебните телесни знаци, опишување на облеката и другите предмети што се најдени кај детето; назив на установата или податоци за лицето кај кого е сместено детето, како и изјави на сведоците што присуствувале при наоѓањето на детето или им е во врска со наоѓањето на детето нешто познато.

Ако записникот за наоѓањето на детето го составил матичарот, тој еден примерок од записникот му доставува на органот надлежен за внатрешните работи на општината на чија територија е најдено детето.

Еден примерок од записникот за наоѓањето на детето му се доставува на старателскиот орган, заради донесување решение за запишување на фактот на раѓањето во матичната книга на родените (член 9 став 4 од Законот за матичните книги).

VII. ИЗВОДИ ОД МАТИЧНИТЕ КНИГИ

33. Врз основа на податоците што ги содржат матичните книги се издаваат изводи од матичните книги.

Извод од матичната книга на родените се издава на образецот бр. 5, извод од матичната книга на венчаните на образецот бр. 6, а извод од матичната книга на умрените на образецот бр. 7.

Ако во матичната книга во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се внесени

податоци што се однесуваат на запишувањето, во изводот од матичната книга ќе се внесат тие податоци само во рубриката предвидена за запишување, и тоа само оние податоци за личната состојба што произлегуваат од дополнителните запишувања односно од извршените исправки (член 34 став 1 од Законот за матичните книги).

При издавањето на изводи од матичните книги, матичарот во изводот ќе ги прецрта непополните рубрики, а во рубриките предвидени за внесување забелешки, дополнителни запишувања и прибелешки ќе ги прецрта и оние делови на рубриките што не се до крај исполнети.

34. Во изводот од матичната книга на родените во рубриката: „Податоци за родителите“ се запишуваат податоците на оние лица што во моментот на издавањето на изводот се сметаат за родители на детето, без внесување забелешка по кој основ тие лица се запишани како родители.

Забелешката за посвојување на најдено дете (член 9 став 3 од Законот за матичните книги) не се внесува во изводот од матичната книга на родените. Ако детето при посвојувањето добило презиме на посвоителот, во изводот ќе се внесе тоа презиме, без внесување забелешката по кој основ е променето презимето.

За посвојување или старателство што престанало не се внесува никаква забелешка во изводот од матичната книга на родените.

За лицето што во моментот на издавањето на изводот од матичната книга на родените се наоѓа во брак, изводот се издава со забелешка за склучениот брак. Ако бракот престанал, во изводот се внесува забелешка за престанокот на бракот, а ако бракот бил повеќе пати склучуван се внесува само забелешка за престанокот на бракот што е последен пат склучен.

За лицето кај чие запишување во матичната книга на родените постои забелешка за смртта, изводот се издава со забелешка за смртта на лицето односно неговото прогласување за умрено.

Забелешката за дополнително запишување на здобивање или престанок на југословенското државјанство се внесува и во изводот од матичната книга на родените.

35. Изводот од матичната книга на венчаните се издава на личното име што брачните другари го имале при склучувањето на бракот. Ако брачните другари при склучувањето на бракот го промениле презимето (член 6 од Законот за личното име), во изводот од матичната книга на венчаните во рубриката: „Изјава на брачните другари за нивно презиме“ се внесува изјавата на брачните другари за промената на презимето, што е содржана во матичната книга.

Ако бракот е разведен, поништен или огласен за непостоечки, изводот од матичната книга на венчаните се издава со забелешка што се однесува на разводот на бракот, поништувањето на бракот односно огласувањето на бракот за непостоечки.

36. Изводот од матичната книга на умрените се издава според запишувањето извршено во книгата со соодветната забелешка.

37. На барање на заинтересираното лице или органот матичарот ќе издаде препис или фотокопија на листот на матичната книга на родените, венчаните или умрените. Ако запишувањето во матичната книга не се однесува на лицето што поднесло барање, матичарот ќе го одбие издавањето на препис односно фотокопија на листот на матичната книга кога основано ќе посомнева дека за тоа не постои оправдан интерес.

Во случаите од ставот 1 на оваа точка матичарот е должен пред издавањето на преписот односно фотокопијата на листот на матичната книга да изврши нивна заверка и тоа да го потврди со својот потпис и печат.

VIII. ИЗДАВАЊЕ УВЕРЕНИЈА ВРЗ ОСНОВА НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ

38. На барање од заинтересираното лице или орган матичарот ќе издаде уверение за одделни податоци или факти запишани во матичната книга според образецот бр. 8.

Во уверението што се издава според ставот 1 од оваа точка се означува називот на матичната книга, текуштиот број на запишувањето и годината за која се води матичната книга, како и називот на местото и општината. Овие уверенија ги потпишува матичарот.

IX. ОБНОВУВАЊЕ НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ

39. Ако едниот примерок на матичната книга е уништен или исчезнат, ќе се изврши препишување на вториот примерок на матичната книга. На првата внатрешна страна се означува дека матичната книга е препишана, се наведуваат податоците на книгата (видот на книгата, местото за кое се води, препишаните страници и текуштите броеви на запишувањата) и тоа се заверува со потпис на старешината на надлежниот општински орган и со печат на тој орган.

Ако обата примерока на матичната книга се уништени или исчезнати, надлежниот општински орган определува со решение обновување на уништените или исчезнатите книги, како и постапка и рок во кој ќе се спроведе обновувањето.

Решението од ставот 2 на оваа точка се објавува на вообичаениот начин а, по потреба, и во дневниот печат. Во огласот ќе се повикаат граѓаните во определен рок да поднесат пријава за обновување на запишувањето и да дадат потребни податоци и докази со кои располагаат.

Докажување на фактите и податоците што се запишуваат во обновените матични книги се врши според одредбите на Законот за општата управна постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 18/65).

40. На првата нумерирана насловна страница на обновената матична книга се става службена забелешка: „Матична книга — за местото — општината — од година — е уништена — исчезната. Со решението на општинскиот орган — (се наведува називот и седиштето на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението) е определено обновување на матичната книга“.

Запишувањето на фактот на раѓањето, склучувањето на брак или смртта во матичната книга се врши, по правило, по редот на поднесените пријави. Во обновената матична книга во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ се запишуваат податоци за фактите за кои е определено запишување во таа рубрика.

Обновената матична книга се сочинува во два примерока и кон неа се устројува регистар.

Матичните книги по завршената постапка на обновување се заверуваат со службената забелешка: „Запишувањата од текуштиот број 1 до — се извршени во постапката на обновувањето на матичната книга, што траеше од — до — година“. Забелешката ја заверува старешината на надлежниот општински орган со својот потпис и со печат на органот.

41. Ако по завршеното обновување на матичните книги се утврди дека во тие книги не е запишан фактот на раѓањето, склучувањето на брак или смртта, што бил запишан во уништената односно исчезнатата матична книга, надлежниот општински орган донесува, на барање од странката, решение за запишување во обновената матична книга. Во рубриката: „Забелешки“ се става забелешката: „Запишувањето е обновено врз основа на решението на —“ (се наведува називот на органот што го донесол решението, бројот и датумот на решението).

Првото запишувањето според ставот 1 на оваа точка се внесува на наредната страница на обновената матична книга и се добива текушт број кој е продолжеток на бројот на последното извршено запишување.

X. ВОДЕЊЕ НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ ВО ДИПЛОМАТСКИТЕ И КОНЗУЛАРНИТЕ ПРЕТСТАВНИШТВА НА ЈУГОСЛАВИЈА ВО СТРАНСТВО

42. За личните состојби на југословенските државјани во странство матичните книги се водат во дипломатските и конзуларните претставништва на Југославија во странство кои според одредбата на членот 30 став 6 од Законот за матичните книги се определени да ги водат матичните книги (во натамошниот текст: претставништвото).

Матичните книги во претставништвото ги води, согласно со одредбите на ова упатство работникот што ќе го определи старешината на претставништвото (во натамошниот текст: овластениот работник). Старешината на претставништвото истовремено на овластениот работник му определува и заменик, кој во случај на негова отсуственост односно спреченост го заменува во водењето на матичните книги.

43. Матичните книги се водат во претставништвото во два примерока. Едниот примерок е изворник на матичните книги а вториот примерок е препис на изворникот на матичната книга. Изворникот се чува во претставништвото а вториот примерок на матичната книга му се доставува најдоцна триесеттиот ден по истекот на календарската година на Државниот секретаријат за надворешни работи, заради чување и користење на податоците внесени во односната книга.

Матичните книги се заклучуваат и заверуваат на начинот предвиден во точката 4 од ова упатство.

44. Во матичната книга на родените се запишува фактот на раѓањето на детето на југословенски државјани кои постојано или привремено живеат на подрачјето на претставништвото (вклучувајќи ги и децата на работниците — југословенски државјани запослени во претставништвото).

Запишувањето на податоците во матичната книга на родените се врши врз основа на пријава на родителите или друго лице, согласно со одредбите на чл. 5 и 6 од Законот за матичните книги.

Ако според прописите на земјата во која се наоѓа претставништвото фактот на раѓањето на детето што има странско државјанство, мора да се запише во матичната книга на странскиот надлежен орган, фактот на раѓањето на детето што има југословенско државјанство се запишува во матичната книга на родените врз основа на пријавата од ставот 2 на оваа точка и изводот од матичната книга на надлежниот странски орган.

45. Ако еден родител на новородено дете е југословенски државјанин а другиот странски државјанин, фактот на раѓањето на детето се запишува во матичната книга на родените врз основа на пријава на раѓањето, како и врз основа на пријава заради запишување на детето во евиденцијата за југословенските државјани (член 5 став 1 од Законот за југословенското државјанство — „Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/64).

46. Ако надлежниот странски орган на земјата во која се наоѓа претставништвото му достави на претставништвото извод (уверение) за раѓањето на југословенскиот државјанин, а пријавата на раѓањето не е поднесена според точката 44 од ова упатство, претставништвото нема фактот на раѓањето на југословенскиот државјанин да го запише во матичната книга на родените туку изводот ќе му го достави на надлежниот орган во Југославија заради постапување според чл. 31 и 32 од Законот за матичните книги.

47. Во матичната книга на умрените се запишува фактот на смртта на југословенски државјанин кој умрел на подрачјето на претставништвото. Запишувањето на фактот на смртта се врши врз основа на пријава што се поднесува во смисла на одредбите на чл. 15 и 16 од Законот за матичните книги. Кон пријавата за смртта се поднесува и извод (уверение) на надлежниот странски орган, со кој се утврдува фактот на смртта.

Ако надлежниот странски орган на земјата во која се наоѓа претставништвото му достави на претставништвото извод од матичната книга на умрените за југословенски државјанин, а пријава на смртта не е поднесена според ставот 1 на оваа точка, претставништвото фактот на смртта на југословенскиот државјанин нема да го запише во матичната книга на умрените туку изводот ќе му го достави на надлежниот орган во Југославија заради постапување според чл. 31 и 32 од Законот за матичните книги.

48. Ако со закон или со ова упатство е предвидено одделни факти односно податоци за личната состојба на југословенските државјани во странство да се запишуваат во матичните книги врз основа на исправа на странски орган, овластениот работник од ставот 2 точка 42 од ова упатство е должен да се грижи странската исправа да биде претходно заверена (легализирана) доколку со меѓународен договор не е поинаку определено.

Одлуките на странски судови по брачни работи, по работи на односот на родителите и децата или посвојувањето, како и другите одлуки на странски судови односно на други странски органи што се однесуваат на личната состојба на југословенскиот државјанин ќе се внесат во матичните книги само ако се признаени со решение на надлежниот суд во Југославија.

49. Овластениот работник на претставништвото го известува надлежниот орган во Југославија за сите оние промени што се однесуваат на личната состојба на југословенските државјани во странство, а кои врз основа на закон треба дополнително да се запишат во матичните книги што се во-

дат во Југославија (член 25 став 1 од Законот за матичните книги).

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

50. Ако во матичните книги на родените што се водени до денот на влегувањето во сила на Законот за матичните книги (5 април 1965 година) е запишано име кое се состои од повеќе зборови, извод од матичната книга ќе се издаде на она име со кое односното лице се служи во правниот сообраќај.

Во случајот од ставот 1 на оваа точка, матичарот претходно ќе утврди со кое име се служи односното лице во правниот сообраќај, па во рубриката: „Дополнителни запишувања и прибелешки“ ќе се внесе забелешката: „За името во правниот сообраќај одбрано —“.

51. Обрасците на матичните книги утврдени со порано важечките прописи можат да се употребуваат додека нивните залихи не се потрошат, а обрасците на изводот од матичните книги — најдоцна до 1 јануари 1970 година.

При пополнувањето на матичните книги односно издавањето на изводи од матичните книги, не се внесуваат во книгите односно во изводите податоците што не се предвидени со законот за матичните книги или со ова упатство.

52. Обрасците бр. 1 до 8 наведени во точ. 1, 11, 33 и 38 од ова упатство се отпечатени кон ова упатство и негов се составен дел.

53. Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 20-19/27

1 октомври 1968 година

Белград

Сојузен секретар
за внатрешни работи,
Радован Стијачиќ, с. р.

Образец бр. 1

(Текут бр.)			Дополнителни запишувања и прибелешки:
(Презиме, име и пол на детето)			
(Ден, месец, година и час на раѓањето)			
(Место на раѓањето, улица и куќен број)			
Податоци за родителите	податоци за таткото	податоци за мајката	
Презиме			
Име			
Државјанство			
Живеалиште и адреса на станот			
Забелешки:			
Презиме и име на пријавувачот			
(Потпис на пријавувачот)			
Датум на запишувањето			
(Потпис на матичарот)			

Образец бр. 2

(Текушт број)		
(Ден, месец и година на склучувањето на бракот)		(Место на склучувањето на бракот)
Презиме и име	на невестата	на младоженецот
Ден, месец и година на раѓањето		
Место и општина на раѓањето		
Државјанство		
Живеалиште и адреса на станот		
Презиме и име на родителите	на таткото	
	на мајката	
Презиме и име, како и живеалиште, на сведоците при склучувањето на бракот	1. _____	
	2. _____	
Презиме и име на службеното лице пред кое е склучен бракот		
Презиме и име на матичарот		
Изјава на брачните другари за нивното презиме		Дополнителни запишувања и приклучени:
Забелешки:		
Брачни другари:	Сведоци:	
1. _____	1. _____	
2. _____	2. _____	
(Потпис на службеното лице)	(Потпис на матичарот)	

Образец бр. 3

(Текушт број)		
(Ден, месец, година и час на смртта)		(Место на смртта, улица и број)
Презиме и име на умрениот		Забелешки:
Презиме пред склучувањето на бракот		
Ден, месец и година на раѓањето на умрениот		
Место и општина на раѓањето		
Државјанство		
Живеалиште и адреса на станот		
Брачна состојба		
Презиме и име на брачниот другар		Дополнителни запишувања и приклучени:
Презиме и име на родителите	на таткото	
	на мајката	
Пријавувач на смртта		
Живеалиште на пријавувачот		
(Потпис на пријавувачот)		
(Датум на запишувањето)	(Потпис на матичарот)	

Образец бр. 4

РЕГИСТАР НА МАТИЧНАТА КНИГА

Реден број	Презиме и име	Година на запишувањето	Страница	Текушт број на запишувањето	Забелешка

Образец бр. 5

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈАСОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА _____
ОПШТИНА _____

ИЗВОД ОД МАТИЧНАТА КНИГА НА РОДЕНИТЕ

Во матичната книга на родените што се води за местото _____ под текуштиот број _____ за година _____ извршено е запишување на раѓањето:

Презиме, име и пол на детето	
Ден, месец, година и час на раѓањето	
Место и општина на раѓањето	
Податоци за родителите	за таткото за мајката
Презиме	
Име	
Државјанство	
Живеалиште	
Дополнителни запишувања и приклучоци:	

Во _____

На _____

(М.П.)

(Потпис на матичарот)

Образец бр. 6

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈАСОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА _____
ОПШТИНА _____

ИЗВОД ОД МАТИЧНАТА КНИГА НА ВЕНЧАНИТЕ

Во матичната книга на венчаните што се води за местото _____ под текуштиот број _____ за година _____ е извршено запишување на склучување на бракот:

Место на склучувањето на бракот	
Ден, месец и година на склучувањето на бракот	
Презиме и име	на младож. на невест.
Ден, месец и година на раѓањето	
Место и општина на раѓањето	
Државјанство	
Живеалиште	
Презиме и име на родителите	на таткото на мајката
Изјава на брачните другари за нивното презиме	
Дополнителни запишувања и приклучоци:	

Во _____

На _____ (М.П.)

(Потпис на матичарот)

Образец бр. 7

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈАСОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА _____
ОПШТИНА _____

ИЗВОД ОД МАТИЧНАТА КНИГА НА УМРЕНИТЕ

Во матичната книга на умрените што се води за местото _____ по текуштиот број _____ за година _____ е извршено запишување на смртта:

Место на смртта	
Ден, месец, година и час на смртта	
Презиме и име на умрениот	
Ден, месец и година на раѓањето	
Место и општина на раѓањето	
Последно живеалиште и адреса на станот	
Брачна состојба	
Презиме и име на брачниот другар	
Презиме и име на родителите	на таткото на мајката
Забелешки, дополнителни запишувања и приклучоци:	

Во _____

На _____ (М.П.)

(Потпис на матичарот)

Образец бр. 9

На барање од _____

(Презиме и име и живеалиште

_____, а врз основа на членот
на подносителот на барањето)

35 од Законот за матичните книги („Службен лист
на СФРЈ“, бр. 8/65) и членот 171 од Законот за оп-
штата управна постапка („Службен лист на СФРЈ“,
бр. 18/65), се издава

УВЕРЕНИЕ

дека _____

(Поблиски лични податоци за подносителот на
барањето)

(се наведуваат фактите односно податоците што се потвр-
дуваат со уверението).

Ова уверение се издава според податоците од
матичната книга _____

(Назив на матичната книга, назив на местото и општи-
ната, текуштиот број на запишувањето и годината за која
се води матична книга)

Таксата според тар. бр. _____ од Законот за
административните такси, во износ од _____
е наплатена и поништена на поднесокот.

Во _____

Датум _____

(М. П.)

(Потпис на матичарот)

По извршеното споредување со изворниот текст,
утврдено е дека во текстот на Одлуката за обврската
на спогодување на стопанските организации при
увозот и извозот на определени производи и на вр-
шење услуги, објавен во „Службен лист на СФРЈ“,
бр. 40/68, се поткраднала долу наведената грешка,
та се дава

ИСПРАВКА

**НА ОДЛУКАТА ЗА ОБВРСКАТА НА СПОГОДУ-
ВАЊЕ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ
УВОЗОТ И ИЗВОЗОТ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ПРОИЗ-
ВОДИ И НА ВРШЕЊЕ УСЛУГИ**

Точката 3 треба да се брише а точ. 4 до 6 треба
да станат точ. 3 до 5.

Од Сојузниот извршен совет, Белград, 8 октом-
ври 1968 година.

РЕШЕНИЈА

Врз основа на членот 88 од Законот за сојузните
органи на управата, сојузните совети и сојузните
организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 21/67),
Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

**ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ПОМОШНИК ДИРЕКТОР НА
СОЈУЗНИОТ ЗАВОД ЗА ЦЕНИ**

Се назначува Перо Шмит, начелник на Одделе-
нието за стопанство, инспекција и цени на Собра-
нието општината Осиек, за помошник директор
на Сојузниот завод за цени.

Б. бр. 72

26 септември 1968 година

Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Мика Шпиљак, с. р.

Врз основа на членот 88 од Законот за сојузните
органи на управата, сојузните совети и сојузните
организации („Службен лист на СФРЈ“, бр. 21/67),
Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

**ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ПОМОШНИК ДИРЕКТОР НА
ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ ЗАВОД ЗА СТАНДАРДИЗА-
ЦИЈА**

Се назначува Душан Зоговиќ, советник во Ју-
гословенскиот завод за продуктивност на трудот, за
помошник директор на Југословенскиот завод за
стандардизација.

Б. бр. 73

26 септември 1968 година

Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Мика Шпиљак, с. р.

Врз основа на членот 71 од Законот за сојуз-
ните органи на управата, сојузните совети и сојуз-
ните организации („Службен лист на СФРЈ“, бр.
21/67), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

**ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ СОВЕТНИК НА СОЈУЗНИОТ
СЕКРЕТАР ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**

Се назначува Вучиќ Чагоровиќ, претседател на
Комисијата за политички систем и меѓунационални
и меѓукомунални односи на ЦК на СК на Црна Го-
ра, за советник на сојузниот секретар за внатрешни
работи.

Б. бр. 74

26 септември 1968 година

Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Мика Шпиљак, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за особени заслуги во изградбата и јакнењето на оружаните сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и за особени успеси во раководењето со воените единици, во нивното зацврстување и оспособување за одбрана на независноста на Социјалистичка Федеративна Република Југославија

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ
МЕЧЕВИ

резервните потпоручници: Аксентијевиќ Стојана Радивоје, Алексиќ Глигора Момчило, Алиќ Рагиба Асим, Арсланагиќ Авде Рамадан, Бабиќ Стевана Милан, Барбериќ Мартина Иван, Барниќ Драгољуба Живота, Бегановиќ Сулејмана Осман, Благојевиќ Радосава Војин, Бошковиќ Марка Недељко, Бутан Петра Илија, Бутуровиќ Мустафе Ђазим, Црновиќ Матије Иван, Црношија Анте Мирко, Цветковиќ Христидора Петар, Чернак Франца инж. Феликс, Чешљага Мије Милан, Ћирковиќ Ранџела Бранислав, Дадиќ Мије Војо, Дакиќ Јове Драган, Дамјановиќ Светозара Станоје, Дангубиќ Данила Славко, Диниќ Милана Миодраг, Дивиќ Марка Стојан, Драгосавац Јована Милан, Ђокиќ Милана Живота, Ђорђевиќ Косте Благоје, Ђукиќ Николе Георгије, Ђуровиќ Данила Бранислав, Ђерак Милана Марко, Франолиќ Петра Хрвоје, Фурлан Антона Алојз;

резервните потпоручници: Габријелчиќ Јожета Јоже, Гада Пере Бранко, Гајиќ Светолика Миодраг, Јуре Здравко, Глигориќ Драгића Станко, Глишовиќ Младена Душан, Ѓњатовиќ Николе Павле, Гола Мише Паљо, Голоб Рафаела Рафаел, Ибришмовиќ Хамзалије Ибрахим, Илиќ Гојка Петар, Иваниќ Николе Симо, Јанчиќ Драгољуба Милан, Јанков Милорада Славко, Јаворовиќ Ивана Божида, Јеловчан Јожета Јоже, Јовановиќ Момчила Слободан, Јовичиќ Јована Милутин, Јушковиќ Јагоша Угрен, Кижевски Живка Симо, Кнежевиќ Јефте Јован, Косо Антала др Иштван, Костиќ Светислава Владимир, Ковачевиќ Луке Звонимир, Крајновиќ Саве Драган, Кресова Обрада Душан, Крижановиќ Паје Илија, Крениќ Мије Звонимир, Крстиќ Стојана Драгомир, Курбашиќ Мустафе Махмуд, Лубарда Борисава Стојан, Лубара Милана Александар, Љиљак Обрада Здравко, Мацоски Филипа Душан, Манфредо Франца Марјан, Марков Славка Јован, Марковиќ Челе Мирко, Машковиќ Новице Велимир, Мечкиќ Ђорџа Жива, Милиќ Аугустина Фердинанд, Милановиќ Живојина Радомир, Милиќ Ђорџија Љубомир, Милићевиќ Јована Благоје, Миливојевиќ Кузмана Светомир, Милосављевиќ Душана Зоран, Миловановиќ Живомира Добросав, Мирчетиќ Станка Душан, Митровиќ Александра Милорад, Морина Исмајла Тефик, Муџиќ Ивана Владимир, Мухамедагиќ Митхата Мухамед, Муџица Драгоја Мирко;

резервните потпоручници: Најдановски Сотир Трајан, Недељковиќ Божида Срећко, Нениќ Милорада Војислав, Николиќ Тодора Димитрије, Николиќ Миодрага Душан, Ников Васила Иван, Османбеговиќ Јусе Бећир, Отонога Јована Трифо, Пајковиќ Ватрића Богдан, Пантелиќ Илије Жарко, Пауновиќ Крсте др Добривој, Пауновиќ Алексе Љубиша, Павловиќ Серафима Десимир, Периќ Бранислава Милорад, Перко Штефана Отокар, Петковиќ Ранка Љубомир, Петковиќ Јефте Вељко, Петковски Ристе Васил, Петровиќ Стојана Димитрије,

Петровиќ Младена Ненад, Поповиќ Милоша Славко, Прелевиќ Воина Милорад, Приморац Јова Нико, Простран Драге Бранко, Радак Петра Борислав, Радишиќ Милана Алексије, Радованц Милана Душан, Радовановиќ Божида Влдан, Радуновиќ Васе Милун, Раониќ Петра Јагош, Ребиќ Мирјана Дане, Ресиќ Бајра Бего, Рогоња Османа Рамиз, Рвовиќ Миће Жарко;

резервните потпоручници: Савиќ Душана Милан, Селимовиќ Заима Мурат, Сертиќ Стјепана Марија, Симоновиќ Милана Божида, Слабе Алојза Антон, Славиќ Илије Милорад, Срећковиќ Милана Живота, Старовиќ Раде Јабуд, Стефанов Мирча Ђорђе, Стефановиќ Душана Драгиќ, Стојниќ Илије Драгутин, Стокиќ Војислава Душан, Сворцан Стевана Милош, Шарчев Симе др Анђелко, Шеган Душана Жарко, Шикоња Јанка Милан, Шириќ Бећира Мугдим, Шоћ Јока Илија, Штрбац Венијамина Александар, Шупиќ Петра Милован, Тафра Дује Анте, Тешиќ Милојка Миломир, Трајбарич Мартина Штефан, Турјачанин Уроша Илија, Вада Јаноса Ференц, Васиљевиќ Димитрија Ђуро, Вељановски Тошка Јане, Видаковиќ Милоша Радомир, Видов Иве Крсто, Вијинтин Јудвика Радо, Волк Душана Јоже, Вучениќ Душана Милан, Вучиновски Радована Божида, Зечевиќ Жарка Душан, Жежељ Пере Смиља, Живков Александра Душан;

резервните заставници: Гладиќ Благоја Зоран, Голубовиќ Драгутина Тихомир, Марковиќ Тијосава Славко, Петровски Ванџела Томо, Ракочевиќ Мираша Владо, Шушњар Луке Војо, Тодоровски Стојана Димитрије;

резервните постари водници I класа: Аничиќ Ранка Љубинко, Бувач Сава Перо, Вељанин Стевана Мирко, Икониќ Милијана Славко, Јанковиќ Влајка Славко, Јанковиќ Недељка Светислав, Качаревиќ Саве Милорад, Котлаја Мике Војо, Радаковиќ Лазе Душан;

резервните постари водници: Бошковиќ Симеко, Божиќ Алојза Франц, Црномарковиќ Раде Илија, Ђуриќ Вучка Томислав, Грујиќ Симеуна Саво, Хаџиќ Милоша Радомир, Иричанин Милорада Ђорђе, Јокиќ Васе Јово, Јовановски Петка Аралампије, Кабиљо Јакоба Јосип, Катара Јосипа Јосип, Кнежевиќ Стојана Стипан, Јабуш Раде Ђуро, Лазиќ Димитрија Борисав, Лукиќ Петра Илија, Луковиќ Драгомира Милош, Маловиќ Ђуре Никола, Миливојевиќ Сретена Цветко, Милошевиќ Александра Светомир, Миндољевиќ Марка Вицко, Орел Раде Лазо, Павковиќ Илије Душан, Пековиќ Светозара Мирко, Петровиќ Воже Петар, Познанов Лазара Славко, Радин Саве Раде, Стојковиќ Панте Божида, Шкуље Мате Александар, Утјешиновиќ Илије Милан, Веселиќ Живорада Драгољуб, Живковиќ Милана Гојко;

резервните водници I класа: Антиќ Борислава Иван, Бркић Стојана Томислав, Булатовиќ Петка Драгутин, Цветковиќ Милана Живомир, Дупановиќ Бранка Божида, Халиловиќ Хамзе Фехим, Хрватин Карла Емил, Карапанџиќ Тијосава Драгиша, Ковачевиќ Маријана Станко, Миљевиќ Миле Милош, Николиќ Чедомира Драгослав, Петров Ранка Милован, Радичевиќ Милутина Радомир, Ранковиќ Живка Момчило, Румпф Феликса Франц, Тошиќ Живојина Ђорђе, Живановиќ Петка Драгутин;

резервните водници: Андриќ Франца Франц, Бабиќ Илије Војин, Вариќ Стипе Мате, Виљановиќ Теодора Мирко, Благојевиќ Стојимира Петар, Богавац Сибјана Миломир, Чукурановиќ Давида Обрад, Чурчиќ Мирослава Радослав, Дедовиќ Стјепана Стјепано, Делија Мухарема Истрец, Диззија Петра Ђуро, Дошен Илије Ђорђе, Дугалиќ Јездимира Љубинко, Филоресковиќ Василија Јован, Гавриловиќ Марка Радован, Грабнер Мартина Силвестер, Хајдини Јетулаха Исак, Хелиќ Тамилас Расим, Илиќ

Зарије Синиша, Иванчић Марјана Јосип, Јагодич Михајела Винко, Јанковић Јеврема Слободан, Јаплак Мује Хасан, Јовановић Милана Јово, Јовановски Дука Јован, Јушић Кате Стјепан, Кек Јожефа Штефан, Кекић Петра Душан, Којић Илије Ранђел, Кокотовић Јована Мићо, Колич Блажа Иван, Крантић Драгољуба Радомир, Крапинац Стјепана Јосип, Краснић Дервиша Хисен, Крндија Јована Јован, Куринчић Јожефа Андреј;

резервните водници: Лалићи Рама Музафер, Липовшек Ивана Јанез, Луковић Миљивоја Предраг, Маролт Јожета Јоже, Матана Николе Петар, Матејић Светозара Божидар, Милидраг Милана Милорад, Милорадовић Михајила Љубомир, Милутиновић Пере Ристо, Миљановић Василија Милош, Мрђеновић Ђетка Мирко, Мушовић Омера Ибрахим, Митровић Аранђела Драгутин, Николић Марина Властимир, Новаковић Марка Милорад, Новаковић Саве Милорад, Новотни Карла Станко, Нововић Велише Секула, Омерчахић Мехе Салко, Параментин Ненада Милан, Павловић Илије Драгомир, Перачић Марина Драго, Перић Милана Милан, Перић Михајла Радосав, Пољаковић Габора Антун, Пуцар Стеве Стеван, Радосављевић Милана Живорад, Радошевић Михајла Митар, Радовић Гаше Милан, Ранчић Александра Анђелко, Разгоршек Франца Рок, Ристић Драгомира Живојин, Рус Антона Антон, Салих Авдула Бајрам, Савић Михајла Милош, Сребот Филипа Филип, Старовасник Јанеза Лојзе, Терзић Живка Милорад, Угрешић Миле Душан, Васиљевић Влаисава Љубинко, Видојевић М. Славомир, Зенић Николе Добривоје, Живадиновић Милорада Момир;

резервниот воен службеник VI класа: Пуљизевић Николе Нико;

резервните воени службеници VII класа: Благогајић Ивана Здравко, Лаковић Милете Милош, Мирчић Милорада Петар, Нешић Миљивоја Драгољуб, Премовски Милана Илија, Радуловић Николе Благоје, Сова Станета Милош;

резервните воени службеници VII класа: Благојевић Стјепан Јосип, Булић Луке Анте, Ђурђевић Миљка Владислав, Глишић Јеврема Живојин, Матић Никодије Милан, Ристић Јордана Ристо, Ристовски Пауна Драган, Страхиновић Богосава Милорад, Војновић Миле Ђуро, Жутић Живка Јованка;

резервните воени службеници IX класа: Јовановић Марка Новица, Капичић Сава Иво, Радевић Милоша Никола;

резервниот воен службеник XI класа: Стаменковић Светозара Никола;

војните обврзници: Илић Михајла Мина, Суљкановић Јусуфа Мустафа.

Бр. 187

22 декември 1967 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликува за постигнатите успеси во дваетгодишната работа во производството на наставни и други филмови, за значаен придонес на осовременувањето на наставата, воспитувањето и из-

дигањето целокупниот состав на ЈНА и за заслуги за јакнењето и изградбата на Армијата во цешина

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО ГОЛЕМА СВЕЗДА

Војно-филмски центар „Застава-филм“, Белград.

Бр. 46

2 април 1968 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за примерна и умешна работа и за извонредни резултати во остварувањето на задачи од посебен интерес и непосредно значење за народната одбрана

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО СРЕБРЕНИ МЕЧЕВИ

Душковић Милоша Милан, Џаџић Петра Божидар, Илић Богдана Александар, Јовановић Владимир Србољуб;

за примерна работа во развивањето и остварувањето на задачите од посебно значење за народната одбрана

СО МЕДАЛЈА ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

Анђелковић Тихомира Петар, Кладар Томе Светозар, Миковић Мате Звонимир, Савић Димитрије Милан, Смедеревац Николе Рајко, Шуловић Ђуре Живојин.

Бр. 48

2 април 1968 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за научниот, општествениот и културниот развиток на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

Михаљевић др Фране;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЦРВЕНО ЗНАМЕ

Делић др Мирослав.

Бр. 49
4 април 1968 година
БелградПретседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликува за заслуги на развивањето и зацврстувањето на пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Кралството Авганистан

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

др Ali Mohammad Zakarya прв секретар на Амбасадата на Кралството Авганистан во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Бр. 50
4 април 1968 година
БелградПретседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликува по повод на четириесетгодишнината на работа, а за особени заслуги и постигнати успеси на културно-просветното дејствување на издигањето свеста на нашите народи во духот на ширењето на братството е единството

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Работничкото културно-уметничко друштво „Пелагић“, Бања Лука.

Бр. 51
4 април 1968 година
БелградПретседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува

да се одликуваат за особени заслуги во развивањето на соработката и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Царството Јапонија

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА ГОЛЕМА СВЕЗДА

Хирохито — цар на Јапонија;

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЛЕНТАEisaku Sato, претседател на Владата;
Takeo Miki, министер за надворешни работи;
Etsusaburo Shiina, министер за меѓународна трговија и индустрија.Бр. 53
8 април 1968 година
БелградПретседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за особени заслуги во развивањето и зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Народна Република Монголија

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА ГОЛЕМА СВЕЗДА

Jumžagin Cedenbal, прв секретар на ЦК на МНРП и претседател на Советот на министрите на МНР;

Zamsrangijn Sambu, член на Политбирото на ЦК на МНРП и претседател на Президиумот на великиот народен хурал на МНР.

Бр. 57
15 април 1968 година
БелградПретседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.**СО Д Р Ж И Н А:**

	Страна
488. Одлука за дополнително на Одлуката за користење странски кредити заради обезбедување средства за довршување на определени инвестициони објекти — — — — —	857
289. Правилник за заштитата при работата во градежништвото — — — — —	857
490. Наредба за дополнително на Наредбата за начинот и постапката за остварување на регресот според Одлуката за давање регрес при продажбата на вештачки губриња за потребите на земјоделството и шумарството во 1968 година — — — — —	876
491. Упатство за водење на матичните книги — — — — —	877
Исправка на Одлуката за обврската на спогодување на стопанските организации при увозот и извозот на определени производи и на вршење услуги — — — — —	885